

Dopady opatření proti šíření epidemie COVID na příjezdový cestovní ruch v České republice

Bakalářská práce

Studijní program:

B0488A050006 Mezinárodní ekonomické vztahy

Studijní obor:

Cestovní ruch

Autor práce:

Ondřej Karli

Vedoucí práce:

Ing. Jana Šímanová, Ph.D.

Katedra ekonomie

Zadání bakalářské práce

Dopady opatření proti šíření epidemie COVID na příjezdový cestovní ruch v České republice

Jméno a příjmení: **Ondřej Karli**
Osobní číslo: E19000141
Studijní program: B0488A050006 Mezinárodní ekonomické vztahy
Specializace: Cestovní ruch
Zadávající katedra: Katedra ekonomie
Akademický rok: **2021/2022**

Zásady pro vypracování:

1. Stanovení cílů a formulace výzkumných otázek.
2. Specifika odvětví cestovního ruchu v České republice.
3. Analýza stavu příjezdového cestovního ruchu v ČR před a po zavedení opatření.
4. Případové studie významných turistických cílů v ČR.
5. Formulace závěrů a zhodnocení výzkumných otázek.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

30 normostran
tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

- ČNB, 2021. *Statistika platební bilance* [online]. Praha: Česká národní banka. [cit. 2021-10-11]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/platebni_bilance_q/
- ČSÚ, 2021. *Satelitní účet cestovního ruchu* [online]. Praha: Český statistický úřad. [cit. 2021-10-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/tabulky_satelitniho_uctu_cestovniho_ruchu
- ČSÚ, 2021. *Statistika hromadných ubytovacích zařízení* [online]. Praha: Český statistický úřad. [cit. 2021-10-11]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky&katalog=31739#katalog=31739>
- MMR, 2021. *Strategie agentury CzechTourism a destinace Česká republika 2021–2025. CzechTourism* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj. [cit. 11.10.2021]. Dostupné z: <https://www.czechtourism.cz/cs-CZ/ed00e553-75f0-46b6-9c56-33335738344f/page/strategie-a-koncepce>
- PALATKOVÁ, Monika, 2011. *Mezinárodní cestovní ruch: analýza pozice turismu ve světové ekonomice, význam turismu v mezinárodních ekonomických vztazích, evropská integrace a mezinárodní turismus*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3750-8.
- PŮTOVÁ, Barbora, 2019. *Antropologie turismu*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-4354-0.
- PROQUEST, 2021. *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2021-09-30]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz/>

Konzultant: Ing. Lenka Červová, Ph.D., odborný asistent na katedře marketingu a obchodu
Ekonomické fakulty TUL

Vedoucí práce:

Ing. Jana Šímanová, Ph.D.
Katedra ekonomie

Datum zadání práce:

1. listopadu 2021

Předpokládaný termín odevzdání: 31. srpna 2023

L.S.

doc. Ing. Aleš Kocourek, Ph.D.
děkan

doc. PhDr. Ing. Pavla Bednářová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 1. listopadu 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědom toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

4. května 2022

Ondřej Karli

Anotace

Bakalářská práce se zabývá dopady opatření proti šíření pandemie COVID-19 na příjezdový cestovní ruch v České republice. Nejdříve se práce zabývá teorií cestovního ruchu, kde je popsána typologie cestovního ruchu a jeho druhy. Dále je v práci provedena rešerše dostupných dat pro provedení kvantitativní analýzy vývoje a dopadu pandemie na příjezdový cestovní ruch. Dlouhodobé a střednědobé trendy vývoje příjezdového cestovního ruchu a dopady pandemie COVID-19 jsou srovnávány s vývojem ve světě. Práce demonstruje vývoj vybraných ukazatelů v období několika let před pandemií s rokem 2020 a ukazuje jejich procentuální změny. V závěrečné části autor porovnává statistiky příjezdového cestovního ruchu ve vybraných krajích s celorepublikovým průměrem.

Klíčová slova

Cestovní ruch, COVID-19, Česká republika, dopady, opatření, pandemie, příjezdový cestovní ruch

Annotation

The bachelor thesis deals with the effects of measures against the spread of the COVID-19 pandemic on inbound tourism in the Czech Republic. First, the work deals with the theory of tourism, which describes the typology of tourism and its types. Furthermore, the work searches for available data to perform a quantitative analysis of the development and impact of the pandemic on inbound tourism. Long-term and medium-term trends in the development of inbound tourism and the effects of the COVID-19 pandemic are compared with developments in the world. The work demonstrates the development of selected indicators in the period several years before the 2020 pandemic and shows their percentage changes. In the final part, the author compares the statistics of inbound tourism in selected regions with the national average.

Key Words

COVID-19, Czech republic, impact, incoming tourism, measures, pandemic, tourism

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucí mé bakalářské práce Ing. Janě Šimanové, Ph.D. za vedení práce, cenné rady a čas, který mi věnovala. Dále bych chtěl poděkovat své rodině, která při mně stála a podporovala mě po celou dobu studia.

Obsah

Seznam zkratk	12
Seznam obrázků	13
Úvod	14
1. Mezinárodní cestovní ruch	16
1.1 Charakteristika a typologie mezinárodního cestovního ruchu	16
1.2 Rešerše zdrojů dat o mezinárodním cestovním ruchu ve světě a v ČR.....	20
1.3 Opatření proti šíření pandemie COVID-19	22
2. Význam příjezdového cestovního ruchu pro ekonomiku ČR v kontextu pandemie COVID-19	26
2.1 Ukazatelé zahraniční návštěvnosti.....	26
2.1.1 Počet přenocování	29
2.1.2 Návštěvnost ČR podle národů	30
2.2 Ukazatelé ekonomického dopadu	31
2.2.1 Příjmy z mezinárodního cestovního ruchu	33
2.2.2 Spotřeba příjezdového cestovního ruchu podle typu návštěvníků.....	36
2.2.3 Spotřeba příjezdového cestovního ruchu podle produktů	37
2.3 Srovnání vývoje domácího a příjezdového cestovního ruchu	38
2.4 Zhodnocení změn ve vývoji mezinárodního cestovního ruchu ve světě a v ČR a jejich trendů	39
3. Vývoj příjezdového cestovního ruchu ve vybraných krajích ČR	41
3.1 Praha	41
3.2 Karlovarský kraj	43
3.3 Jihomoravský kraj	46
Závěr	49
Seznam použité literatury	52
Seznam příloh	58

Seznam zkratek

CR	Cestovní ruch
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt (<i>Gross Domestic Product</i>)
HUZ	Hromadná ubytovací zařízení
Kč	Koruna česká
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
TUL	Technická univerzita v Liberci
UNWTO	Světová organizace cestovního ruchu (<i>United Nation World Tourism</i>)
USA	Spojené státy americké
USD	Americký dolar
WTTC	World Travel & Tourism Council (<i>Světová rada cestování a cestovního ruchu</i>)

Seznam obrázků

Obrázek 1: Počet příjezdů do ČR (v mil.) v jednotlivých letech.....	27
Obrázek 2: Mezinárodní příjezdy cestovního ruchu ve světě (v mil.).....	28
Obrázek 3: Průměrný počet přenocování zahraničními turisty v ČR v letech 2012-2020	29
Obrázek 4: Návštěvnost ČR zahraničními turisty v letech 2012-2020	30
Obrázek 5: Podíl cestovního ruchu na celkovém HDP	32
Obrázek 6: Příjmy ČR z mezinárodního cestovního ruchu (v mld. USD)	33
Obrázek 7: Celosvětové příjmy z mezinárodního cestovního ruchu (v mld. USD)	34
Obrázek 8: Příjmy z mezinárodního cestovního ruchu (v mil. USD) podle států	35
Obrázek 9: Spotřeba příjezdového cestovního ruchu podle typu návštěvníků.....	37
Obrázek 10: Spotřeba příjezdového cestovního ruchu podle produktů.....	38
Obrázek 11: Srovnání domácího a příjezdového cestovního ruchu v ČR.....	39
Obrázek 12: Návštěvnost turistických cílů v Praze v letech 2018 - 2020	42
Obrázek 13: Statistiky příjezdového CR v kraji Praha v letech 2012 - 2020.....	43
Obrázek 14: Návštěvnost turistických cílů v Karlovarském kraji v letech 2018 - 2020.	44
Obrázek 15: Statistiky příjezdového CR v Karlovarském kraji v letech 2012 - 2020	45

Úvod

Vzhledem ke stále měnící se situaci na poli cestovního ruchu je důležité sledovat trendy cestovního ruchu ve světě, a to především kvůli konkurenceschopnosti vytváření nových produktů a zvýšení či alespoň udržení stálých hodnot příjezdového cestovního ruchu do České republiky. Cestovní ruch považujeme za významný fenomén, a to hned z několika důvodů. Ovlivňuje z velké části totiž ekonomiku států, jeho dopady se promítají také v environmentálních či sociálně kulturních oblastech (Kotíková, 2013). V minulých letech patřil mezi nejrychleji se vyvíjející ekonomická odvětví a růst byl předpokládán i v následujících letech. Vše změnil rok 2020, kdy cestovní ruch napříč celým světem zastavila pandemie COVID-19. Ta měla za důsledek finanční krizi a ztrátu pracovních míst po celém světě.

Dopady pandemie jsou od března roku 2020 pozorovatelné i na území České republiky. Ta zavedla kvůli pandemii protiepidemická opatření, čímž se na nějaký čas zastavil příjezdový cestovní ruch a s ním i spojený příjem z tohoto odvětví.

Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnotit dopady opatření proti šíření pandemie COVID-19 na ekonomiku příjezdového cestovního ruchu České republiky a návštěvnost ve vybraných krajích. Pro větší přehled bude sledován vývoj v posledních deseti letech před pandemií a vycházející data budou následně porovnávána s rokem 2020. Výsledky analýz jednotlivých krajů budou porovnány s údaji za celou Českou republiku.

Pro dosažení zvoleného cíle práce budou vykonány analýzy a zhodnocení významu příjezdového cestovního ruchu pro Českou republiku a jeho ekonomiku, srovnání statistik se světem a zhodnocení vývoje trendů v kontextu opatření proti šíření pandemie COVID-19. V poslední řadě budou analyzovány trendy v návštěvnosti v kontextu příjezdového cestovního ruchu ve vybraných krajích České republiky a zhodnoceny dopady opatření proti šíření pandemie COVID-19.

Analýzy budou vycházet ze statistik počtu příjezdů zahraničních turistů, počtu přenocování, podílu cestovního ruchu na HDP země, příjmy z cestovního ruchu a spotřeby cestovního ruchu podle typu návštěvníků a podle produktů. Nakonec bude srovnán domácí cestovní ruch s příjezdovým.

Autor při práci využíval především data z Českého statistického úřadu, Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO), dále informace od agentury CzechTourism či Světové rady pro cestování a cestovní ruch (WTTC).

1. Mezinárodní cestovní ruch

První část této práce je zaměřena na vysvětlení pojmů souvisejících s cestovním ruchem (turismem). Jsou zde vymezeny základní pojmy týkající se cestovního ruchu a zaměření příjezdového cestovního ruchu v České republice z pohledu zahraničních turistů. Zabývá se základními vývojovými trendy před rokem 2020 a to především z hlediska ekonomiky a návštěvnosti. Poukazuje také na počet subjektů činných v nejdůležitějších destinacích příjezdového cestovního ruchu v České republice a jejich členění do tří hlavních sektorů. Cestovní ruch zahrnuje i další související ekonomické činnosti, které se na cestovním ruchu podílejí. To vše se ukázalo s příchodem pandemie COVID-19, která měla nemalý dopad také na další ekonomické subjekty.

1.1 Charakteristika a typologie mezinárodního cestovního ruchu

V této části autor pojednává o vymezení základních pojmů, a to především těch, které bude využívat v této bakalářské práci (Palatková 2011; Beránek 2013).

- Cestovní ruch (turismus) - činnost osoby, která cestuje na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí, kdy hlavním cílem této osoby není vykonávání výdělečné činnosti; turismus vznikl počestěním termínů označujících cestovní ruch ve světových jazycích
- Mezinárodní turismus - značí účast na cestovním ruchu, kdy dochází k překročení hranice státu
- Světový turismus - souhrn veškerého příjezdového a výjezdového turismu všech států světa
- Příjezdový cestovní ruch - tvořen výjezdy občanů dané země do zahraničí
- Výjezdový cestovní ruch - tvořen příjezdy zahraničních návštěvníků do dané země
- Domácí cestovní ruch - cestovní ruch prováděný osobami na území vlastního státu
- Návštěvník - osoba, která cestuje mimo zemi svého trvalého bydliště na dobu kratší než 1 rok, a to za jiným účelem, než zaměstnání
- Výletník (jednodenní návštěvník) - osoba, cestující na dobu kratší 24 hodin, a to aniž by v navštíveném místě přenocovala

- Rezident (stálý obyvatel) - v mezinárodním cestovním ruchu se jedná o osobu žijící v zemi minimálně 1 rok před příjezdem do jiné země na dobu kratší jednoho roku; v domácím cestovním ruchu je to osoba, která žije na daném místě po dobu kratší než 6 měsíců
- Nerezident (zahraniční návštěvník) - osoba, jejíž země trvalého pobytu je jiná, než je navštívená země

Pojetí cestovní ruch je všeobecně rozšířený pojem. Cestovní ruch se řadí mezi jedno z nejvýznamnějších hospodářských odvětví a ovlivňuje velké množství osob. Může se zdát, že cestovní ruch slouží jen pro uspokojení potřeb vášnivých cestovatelů, ale má i daleko rozsáhlejší význam. Cestovní ruch je považován jako tzv. průřezové odvětví. Spousta dalších odvětví, které s ním jsou spojeny, je tedy ovlivněna cestovním ruchem. Jedná se například o dopravu, stavebnictví, potravinářství apod. Dále produkuje velké množství pracovních míst, tvoří část HDP či vytváří image státu. Pokud se podíváme do více zdrojů, zjistíme, že pro cestovní ruch neexistuje jednotná definice. Abychom však mohli sledovat, plánovat, řídit a vyhodnocovat tento pojem, je důležité znát jeho co možná nejpřesnější definici (Ryglová a kol. 2011).

Podle Ogilviera (1934) je cestovní ruch ekonomický jev. Chápe ho jako spotřebu hmotných či nehmotných statků, které jsou hrazeny z prostředků získaných v místě trvalého bydliště. Na ekonomické stránky cestovního ruchu poukázal také Herman von Schullard. Z jeho pohledu je cestovní ruch především soubor operací ekonomického charakteru. Tyto operace souvisí se vstupem, pobytem a pohybem turistů v určité zemi, městě či regionu (Ryglová a kol. 2011; Beránek 2013).

UNWTO označuje cestovní ruch jako ekonomický, kulturní či sociální jev, který zahrnuje pohyb lidí do zemí a míst mimo jejich obvyklé prostředí za osobními, profesními či obchodními účely. Tito lidé se nazývají návštěvníci a jejich aktivity zahrnují výdaje na cestovní ruch.

Obecně je tedy cestovní ruch definován jako přesun lidí mimo trvalé bydliště do míst mimo jejich vlastní prostředí, za osobními či dalšími účely, kromě migrace a výkonu výdělečné činnosti (Jakubíková 2012).

V odborné literatuře je možné najít více možných způsobů systematiky cestovního ruchu, které ho člení podle druhů, forem, typů atd. a tvoří tzv. typologii cestovního ruchu. Typologie je v praktické rovině blízká segmentaci cestovního ruchu. U forem cestovního ruchu je hlavním hlediskem motivace. Druhy cestovního ruchu zase zohledňují převážně jevový průběh cestovního ruchu a způsob jeho realizace. Cestovní ruch je podle těchto základních kritérií členěn následovně (Půtová 2019; Foret a Foretová 2001):

1. podle motivace

- **Rekreační** - hlavní forma cestovního ruchu, která obnovuje duševní a fyzickou sílu účastníka; patří sem i chalupaření
- **Kulturně poznávací** - spojený s poznáváním památek, kulturních událostí, zahrad a parků
- **S náboženskou motivací** - jde o propojení cestování a náboženství, patří sem poutní cesty a církevní památky
- **Vzdělávací s odborným vedením** - hlavním cílem je vzdělání a rozvoj lidí, zahrnuje školení zaměstnanců, jazykové kurzy a školní aktivity, jako jsou školy v přírodě či letní školy
- **Společensky motivovaný** - jde o akce, kde se setkává více lidí, jako např. plesy, rodinné sešlosti, předávání cen, klubová turistika atd.
- **Zdravotně orientovaný** - cílem je posílit, obnovit nebo si udržet fyzickou a psychickou kondici, jedná se především o lázeňství
- **Sportovně orientovaný** - dělí se na aktivní a pasivní, aktivní zahrnuje účast na sportovní události, zatímco u pasivního jde jen o sledování sportovní události
- **Poznávání přírodního prostředí** - návštěvy přírodních rezervací, jako jsou chráněné krajinné oblasti, národní parky apod.
- **Dobrodružný** - obsahuje všechny aktivity, při kterých jde o nebezpečí a intenzivní zážitky, mezi které patří různé adrenalinové sporty, expedice do exotických nebo polárních oblastí
- **Profesní turistika** - jedná se o turistiku provozovanou v pracovním čase
- **Business turistika** - zahrnuje služební cesty
- **Kongresová turistika** - velmi podobná business turistice, jde o cesty na konference a semináře

- **Politický** - cestování na různé politické akce a sjezdy
 - **Vojenský**
2. podle místa realizace
 - **Zahraniční** - dělí se dále na výjezdový a příjezdový, jedná se o případy, kdy se překračují hranice státu
 - **Domácí** - zahrnuje cesty domácích turistů na území vlastního státu
 - **Mezinárodní** - cesty v rámci více států
 - **Tranzitní** - jedná se o průjezd přes území státu, kdy hlavní cíl účasti dané cesty je v jiném státě
 3. z hlediska ekonomiky
 - **Aktivní** - příjezdový cestovní ruch, tedy i příjem peněz daného státu
 - **Pasivní** - výjezdový cestovní ruch, kdy se devizové prostředky odváží do zahraničí
 4. podle délky pobytu
 - **Krátkodobé** - pobyt, který trvá 3 noci a méně, jedná se např. o výlet, víkendový pobyt atd.
 - **Dlouhodobé** - pobyt delší než 3 noci
 5. podle způsobu zabezpečení cesty
 - **Organizovaný** - patří sem školní výlety, pracovní cesty, dovolené zajištěné cestovní kanceláří či cestovní agenturou jako balíček služeb
 - **Neorganizovaný** - zahrnuje cesty, které si zařizujeme samy, tzv. „na vlastní pěst“
 6. podle počtu účastníků
 - **Individuální** - cestování jedince
 - **Kolektivní** - cestování v rámci kolektivu
 7. podle věku účastníků

- **Rodiny s dětmi**
- **Bezdětné mladé páry**
- **Mládež, studenti** - ve věku 15-24 let, mladí, kteří již cestují sami bez rodičů, ale ještě nemají své vlastní rodiny
- **Babyboomers** - lidé ve věku 40-50 let, mají dostatek volného času, protože vlastní děti mají již odrostlé
- **Senioři**

8. podle úhrady nákladů

- **komerční** - turista si hradí vlastní cestu sám
- **sociální** - cesta je hrazena nějakou organizací, popřípadě je nějak dotována buď zaměstnavatelem, nebo popř. pojišťovnou

9. podle prostředí pobytu

- **Městský**
- **Venkovní**
- **Lázeňský**
- **Rekreační střediska, areály**

1.2 Rešerše zdrojů dat o mezinárodním cestovním ruchu ve světě a v ČR

Pro zjišťování informací týkajících se mezinárodního cestovního ruchu a cestovního ruchu v České republice autor vychází z domácích a světových, zejména statistických databází, které jsou provozovány orgány státní správy a mezinárodními organizacemi.

Z domácích zdrojů se jedná především o údaje Českého statistického úřadu, jehož součástí je i satelitní účet cestovního ruchu, platební bilance ČNB a agentury Ministerstva pro místní rozvoj - České centrály cestovního ruchu (Czechtourism) a jiných. Dále existují databáze evropské, kde je hlavním poskytovatelem informací a statistik Eurostat. V mezinárodním kontextu jsou statistiky získávány především ze stránek UNWTO a WTTC.

Český statistický úřad (ČSÚ) vykazuje zásadní informace o odvětví cestovního ruchu v rámci satelitního účtu cestovního ruchu. Jedná se zejména o údaje týkající se kapacity a návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení, návštěvnosti hotelů v ČR, statistiky a informace týkající se domácího příjezdového cestovního ruchu v ČR jakož i počtu subjektů činných v odvětví cestovního ruchu v ČR. Hromadným ubytovacím zařízením se rozumí zařízení s minimálně pěti pokoji nebo deseti lůžky, které slouží pro účely cestovního ruchu. Nepatří sem tedy hotely či ubytování poskytovaná soukromými hostiteli, jako je například ubytovací služba Airbnb. ČSÚ provozuje databázi HUZ v ČR, dále jsou k dispozici údaje o výši spotřeby v odvětví cestovního ruchu v ČR, zaměstnanosti v odvětví cestovního ruchu v ČR, tvorbu hrubého fixního kapitálu v cestovním ruchu apod. Ukazuje také ekonomický význam cestovního ruchu v České republice, jeho podíl na HDP apod.

Dalším zdrojem dat zejména pro mezinárodní srovnání je **Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO)**. Mezi její cíle patří podpora udržitelného a dostupného cestovního ruchu. UNWTO propaguje cestovní ruch jako hnací sílu ekonomického růstu a nabízí podporu při prosazování znalostí ohledně cestovního ruchu po celém světě. Snaží se tedy o to, aby byl cestovní ruch konkurenceschopný ostatním odvětvím, které tvoří HDP daných států. Zaměřuje se také na udržitelný rozvoj, inovaci, investici, digitální transformaci, etiku, kulturu a technickou kooperaci. V neposlední řadě vytváří databáze se statistickými údaji z oblasti mezinárodního cestovního ruchu (UNWTO 2022).

Organizace publikuje analýzy, odborné články a rozhovory s předními osobnostmi v odvětví cestovního ruchu. Pro účely této bakalářské práce byly využity především zdroje evaluující dopad COVID-19 na mezinárodní cestovní ruch.

Agentura CzechTourism je státní příspěvková organizace, kterou zřizuje Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Základním cílem této organizace je propagovat Českou republiku jako destinaci cestovního ruchu nejen v ČR, ale především v zahraničí. Další aktivitou, kterou CzechTourism provádí, je návrh a zpracovávání marketingových kampaní pro domácí i příjezdový cestovní ruch. Může se pyšnit spoluprací s významnými mezinárodními, regionálními a sportovními společenskými akcemi. Mimo to také koordinuje činnosti v oblasti cestovního ruchu, provádí informační podporu cestovního ruchu, výzkumné a vzdělávací činnosti a zabývá se také destinačním marketingem.

Realizuje vlastní statistická šetření (např. návštěvnosti turistických destinací a cílů) a poskytuje informace a statistiky týkající se cestovního ruchu v České republice. Tyto informace lze dohledat na webovém portálu Tourdata, který CzechTourism provozuje. (CzechTourism 2022).

Údaje o vývoji přeshraničního cestovního ruchu v ČR uvádí rovněž **platební bilance České národní banky**. Pro účely této práce byly použity informace obchodní bilance, konkrétně obchodu službami v odvětví cestovního ruchu, jež zaznamenávají devizové příjmy a výdaje tohoto odvětví (ČNB 2022).

Kromě UNWTO existuje i několik dalších úřadů na evropské či světové úrovni. Jedním z nich je **Eurostat**, což je statistický úřad Evropské unie se sídlem v Lucemburku. Jeho úkolem je poskytovat Evropské unii statistiky na evropské úrovni, které umožňují srovnání jak mezi zeměmi, tak i mezi regiony. Stránky jsou v angličtině a čtenář zde může najít různé statistiky týkající se nejen cestovního ruchu, ale i ekonomiky, hospodářství atd. (Eurostat 2022).

Zatímco Eurostat se zabývá statistikami v rámci Evropy, lze čerpat i ze zdrojů zabývajících se statistikami po celém světě. Jedním z takových zdrojů je **WTTC** (World Travel and Tourism Council). V překladu **Světová rada pro cestování a cestovní ruch** je fórem pro odvětví cestovního ruchu. WTTC podporuje udržitelný růst v sektoru cestovního ruchu a spolupracuje s vládami a mezinárodními institucemi na vytváření pracovních míst, podpoře exportu a vytváření celkové prosperity. Na stránkách je možné najít velké množství statistik týkajících se cestovního ruchu. Je zde seznam zemí světa, kde ke každé zemi jsou dané statistiky rozepsány a čtenář se tak může orientovat na země, které ho zajímají (WTTC 2022).

1.3 Opatření proti šíření pandemie COVID-19

Cestovní ruch se podle Světové organizace cestovního ruchu za poslední desetiletí řadí mezi nejrychleji se vyvíjející odvětví na světě. Každoroční růst o několik procent napovídal tomu, že to tak bude i nadále. Vše se změnilo roku 2020 s nástupem pandemie onemocnění COVID-19. Tato kapitola ukazuje, jaká opatření proti šíření nemoci byla

aplikována. Znázorňuje také vývoj pandemie jak v celosvětovém měřítku, tak i v měřítku evropském, a zabývá se jím i v kontextu samostatné České republiky. Následující shrnutí v bodech představuje nejzásadnější opatření uvedená v rámci České republiky.

Rok 2020

- březen - první nakažený v ČR, vyhlášení nouzového stavu, uzavření hranic, omezení volného pohybu osob
- duben - prodloužení nouzového stavu, postupné otevření hranic do některých států
- květen - konec nouzového stavu, další uvolnění cestování do zahraničí
- červen - uvolnění opatření na léto, vytvoření seznamu zemí s vymezením rizika nákazy
- říjen - vyhlášení nouzového stavu
- listopad - zhoršení stavu, růst počtu nakažených

Rok 2021

- leden - první možnost registrace k očkování pro občany starší 80 let
- březen - zákaz cestování mezi okresy
- duben - rozvolnění, konec nouzového stavu
- říjen - opětovný nárůst nakažených, nejvyšší čísla nově nakažených od začátku pandemie

Rok 2022

- rušení dalších opatření, pomalý návrat k normálu

Od svého propuknutí na začátku roku 2020, pandemie COVID-19 zasáhla všechny části světa. Značně přesáhla svými způsobenými zdravotními dopady veškeré předchozí virové nákazy a způsobila velké změny v každodenních životech lidí. Ti celosvětově čelí omezením, fyzickému distancování a důsledkům, jakými jsou například ztráta práce či finanční problémy.

Do České republiky se dostal virus až na začátku března roku 2020. Česká vláda však reagovala velmi rychle, kdy již 12. března vydala krizové opatření o zákazu vstupu do České republiky a cestování českých obyvatel do rizikových zemí. Obyvatelé nesměli

využívat mezinárodní leteckou, silniční, železniční ani vodní dopravu. Další den byl občanům ČR zakázán výjezd do zahraničí po vlastní ose a cizincům byl zakázán vstup na české území. Poté přišlo vyhlášení zákazu volného pohybu osob, které bylo vydáno 15. března. Na konci března byly tyto návrhy prodlouženy s tím, že kdo přicestuje do ČR, musí automaticky nastoupit do čtrnáctidenní karantény. Na začátku května byl tento stav opět prodloužen, přes ČR mohli projíždět pouze lidé s povolením tranzitu a pro pendlery. V červnu roku 2020 byly upraveny některé podmínky pro vstup do České republiky a byl vytvořen seznam zemí s vymezením rizika nákazy. Přes léto byla opatření v České republice více rozvolněná, mohlo se dokonce i cestovat do zahraničí, i když s různými omezeními. Na konci září však vláda opět vyhlásila nouzový stav, jelikož se rapidně zvyšoval počet nakažených. Ten pokračoval až do konce roku. Při této obnově nouzového stavu se již neuzavřely hranice, ale byla nastavena pouze určitá omezení, která se měnila jen okrajově a platí až dodnes (Vláda ČR 2020).

Ve světě bylo toto onemocnění prohlášeno za závažné a spekulovalo se o něm jako o hrozbě do budoucna již v lednu roku 2020. Na konci ledna tohoto roku zakázalo 11 států světa vstup na své území osobám cestujícím z Čínské lidové republiky. I přes to, že v Číně začala později platit různá opatření, dokonce včetně uzávěry některých měst či oblastí, virus se šířil dál obrovskou rychlostí do celého světa. První lockdown byl nařízen 20. ledna 2020 v Číně, kde bylo uzavřeno město Wu-Chan. Dalším státem, který zavedl lockdown, byla Itálie, a to 23. února roku 2020. Pod pojmem lockdown si lze představit uzávěru, hromadnou karanténu, uzavření ekonomiky nebo omezení volného pohybu lidí na určitém území (Husain 2020).

Během března začaly vydávat opatření o zákazu vstupu na svá území státy z Evropy, Asie a Pacifiku. Později se k těmto státům přidávaly i země z ostatních kontinentů, což mělo obrovský dopad na mezinárodní cestovní ruch. Ke konci dubna roku 2020 byla zaznamenána opatření týkající se cestování do dané země ve všech státech světa (217), což se stalo vůbec poprvé v novodobé historii. Z tohoto počtu zcela uzavřelo své hranice hned 156 států, což je 76 % všech světových destinací. Od tohoto momentu se pravidla a restrikce vždy měnila podle aktuální situace ve světě či daném státu. Největší množství uzavřených hranic jsme mohli zaznamenat v květnu téhož roku, kdy své hranice mělo uzavřeno 163 destinací po celém světě. Ke konci roku 2020 již většina světa, přesněji 152 zemí, což odpovídá 70 %, přistoupila k postupnému rozvolňování opatření. Dalším

velkým krokem bylo vyvinutí nových vakcín proti onemocnění COVID-19, které se začaly aplikovat již na začátku roku 2021. Od té doby se postupně proočkovával celý svět a opatření se měnila stát od státu. Pro vstup na území byla většinou potřeba kombinace očkování a negativnímu testu na COVID-19. Nyní v roce 2022 začínají státy upouštět od testování a stačí pouze očkování schválenými vakcínami minimálně dvěma a nejlépe třemi dávkami (UNWTO 2021).

Informace týkající se zavedených restrikcí jsou dostupné na oficiálních stránkách UNWTO, kde jsou sepsány do jednotlivých balíčků podle data vydání. Ke konci roku 2021 bylo těchto balíčků vydáno již jedenáct.

2. Význam příjezdového cestovního ruchu pro ekonomiku ČR v kontextu pandemie COVID-19

Pro většinu států je cestovní ruch velmi důležitým ekonomickým faktorem z důvodu přílivu deviz, jakož i přímých a nepřímých ekonomických přínosů, které mezinárodní turismus skýtá pro domácí podnikatelské subjekty. Každý stát si to také dostatečně uvědomuje, a proto se různými prostředky snaží o zvýšení příjezdového cestovního ruchu. V České republice existuje několik institucí, které sbírají různá data o cestovním ruchu a následně je vyhodnocují. Jedná se o Český statistický úřad (ČSÚ), Czech Tourism, tedy Českou centrálu cestovního ruchu (MMR) a ČNB. Česká republika je vzhledem ke své poloze ve středu Evropy čím dál více navštěvovanou zemí, s čímž souvisí také větší investice do oblasti cestovního ruchu.

V následující kapitole se autor zabývá různými ukazateli, které vypovídají o vývoji příjezdového cestovního ruchu v ČR a porovnává ho s ostatním světem. Dále autor analyzuje a zhodnocuje význam příjezdového cestovního ruchu pro ekonomiku ČR. Hlavním cílem je zhodnotit vývoj dlouhodobějších trendů v kontextu opatření proti šíření pandemie COVID-19.

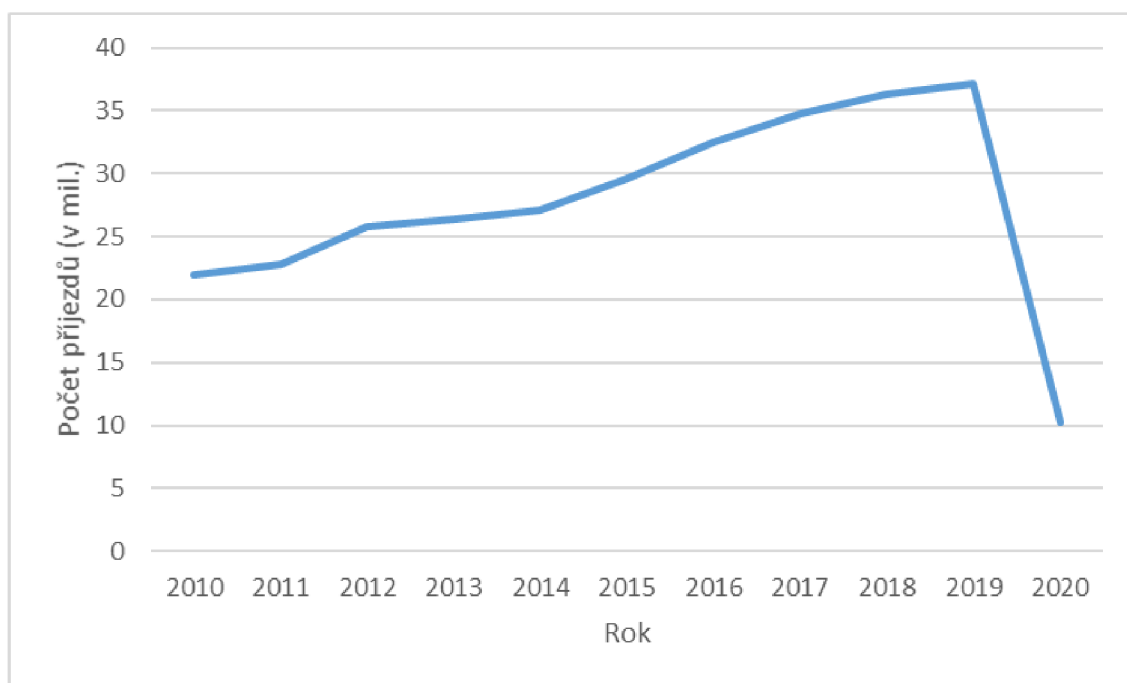
Pro zhodnocení významu příjezdového cestovního ruchu na ekonomiku ČR jsou k dispozici hlavní indikátory, jimž bude věnována pozornost v dalších podkapitolách. Autor tyto ukazatele člení na ukazatele zahraniční návštěvnosti a ukazatele dopadu na národní ekonomiku.

2.1 Ukazatelé zahraniční návštěvnosti

Ze statistiky, která nám ukazuje počet příjezdů zahraničních turistů do České republiky, je jasně viditelný trend, který ukazuje postupný růst příjezdů až do roku 2020. Graf porovnává období od roku 2010 až po rok 2020. V období mezi lety 2010 až 2019 se počet příjezdů zahraničních turistů do České republiky každoročně zvyšoval. V roce 2010 navštívilo ČR necelých 22 mil. zahraničních návštěvníků, zatímco o devět let později, tedy v roce 2019, navštívilo Českou republiku o téměř 15 mil. návštěvníků více, tj. celkem 37,2 mil. zahraničních turistů. Z toho větší část tvořili jednodenní návštěvníci,

kterých do ČR zavítalo nejvíce v roce 2019, více než 22,5 milionu. To je o více než 12 milionů víc než v roce 2010. Rostoucí trend byl pochopitelně zaznamenán i u turistů, tedy návštěvníků, kteří zde strávili alespoň jednu noc. Zde se za stejné období zvýšil tento počet z 8,6 mil. na 14,6 mil.

V průměru mezi lety 2010 a 2019 rostl počet zahraničních návštěvníků o 1,7 mil. ročně, to je 5% tempo průměrného meziročního nárůstu zahraniční návštěvnosti ČR. Toto číslo by se pravděpodobně i nadále zvyšovalo, kdyby nepřišla pandemie COVID-19 a nezastavila cestování po celém světě. V roce 2020 byl totiž zaznamenán propad zahraniční návštěvnosti téměř o 27 mil. osob, tj. o 72 % oproti roku 2019 (ČSÚ 2022).

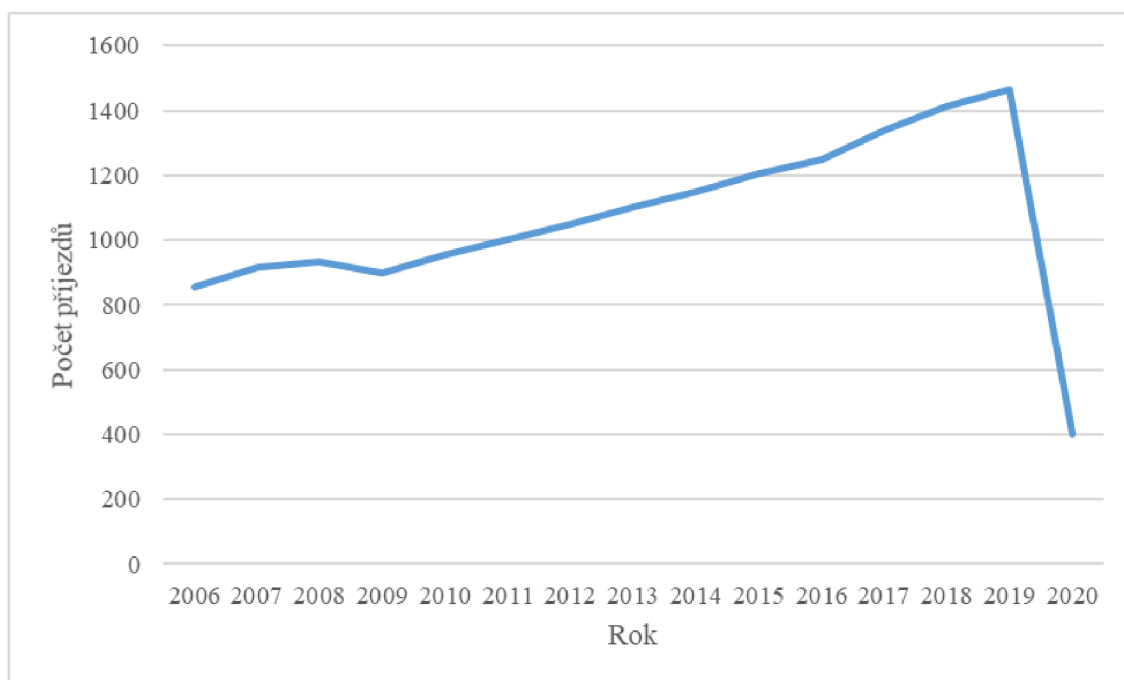
Obrázek 1: Počet příjezdů do ČR (v mil.) v jednotlivých letech

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Z toho větší část tvořili jednodenní návštěvníci, kterých do ČR zavítalo nejvíce v roce 2019, více než 22,5 milionu. To je o více než 12 milionů víc než v roce 2010. Rostoucí trend byl pochopitelně zaznamenán i u turistů, tedy návštěvníků, kteří zde strávili alespoň jednu noc. Zde se za stejné období zvýšil tento počet z 8,6 mil. na 14,6 mil.

Celosvětový příjezdový cestovní ruch zaznamenal v roce 2019 mezinárodní pohyb o objemu 1,466 mld. osob za účelem turismu. Oproti roku 2010, kdy globální příjezdový

cestovní ruch činil 957 mil. osob. Celkem tedy v roce 2019 vycestovalo o 509 mil. turistů více než v roce 2010, tj. průměrný meziroční nárůst mezinárodních příjezdů o 56,5 mil. cestujících, resp. průměrný meziroční nárůst růst světového cestovního ruchu v letech 2010 – 2019 činil 4,4 %. Z těchto údajů vyplývá, že cestovní ruch v rozmezí těchto let zažíval velmi úspěšné období s tendencí růstu. V roce 2020 byl zaznamenán pokles oproti roku 2019 o 1,065 mld. cestujících, což je pokles o 72,6 % (UNWTO 2022).

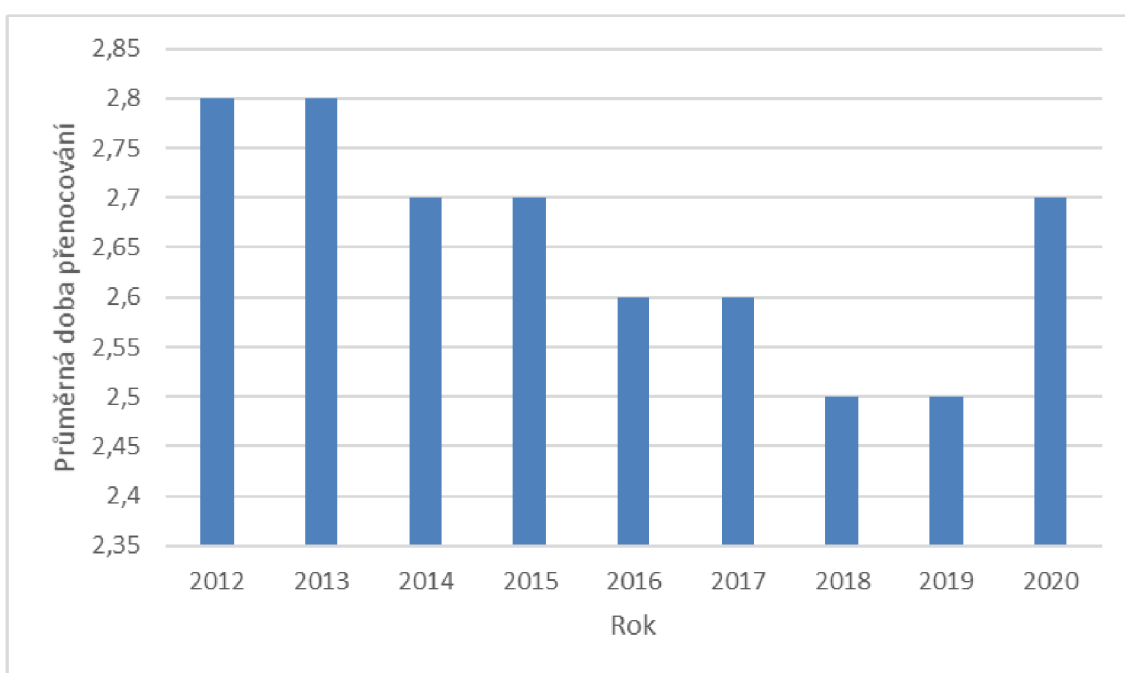
Obrázek 2: Mezinárodní příjezdy cestovního ruchu ve světě (v mil.)

Zdroj: UNWTO, vlastní zpracování

Z výše uvedeného lze konstatovat, že v letech 2010 – 2019 zaznamenala ČR v poměru se světem nadprůměrný nárůst počtu zahraničních turistů (tempo růstu bylo v ČR vyšší o 0,8 p. b.). Co se týče poklesu turismu v důsledku pandemie COVID-19, zde je pokles zahraniční návštěvnosti víceméně srovnatelný se světovým průměrem.

2.1.1 Počet přenocování

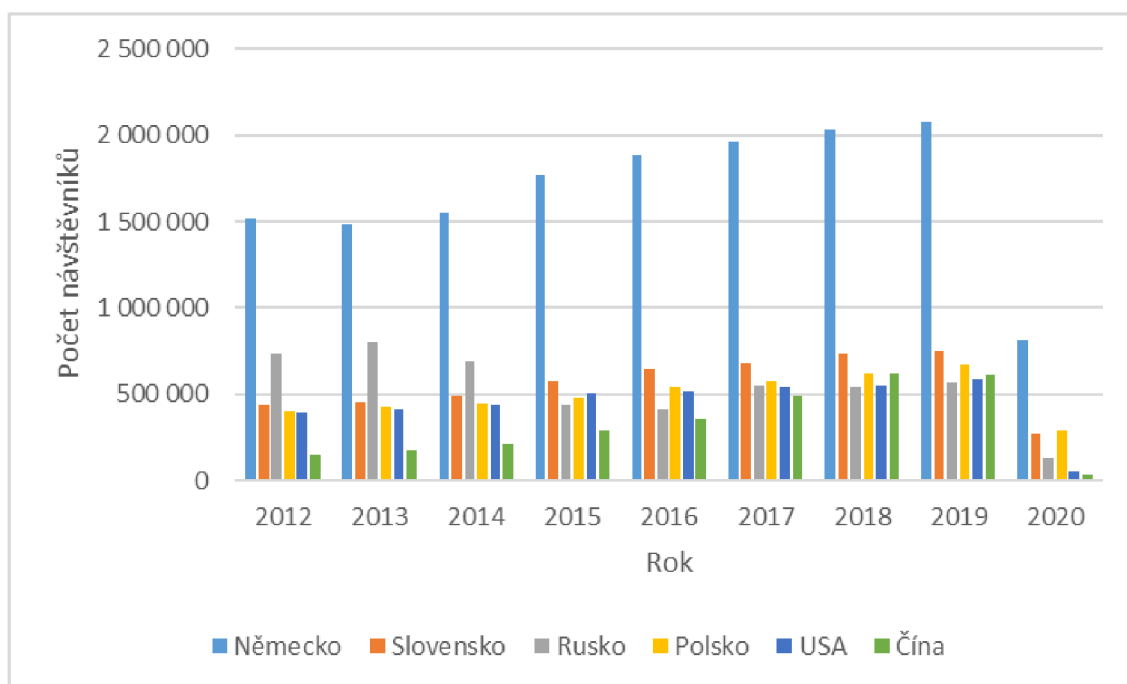
Významným ukazatelem relevance příjezdového cestovního ruchu je kromě výše uvedené zahraniční návštěvnosti také doba, kterou zde v průměru zahraniční turisté stráví, resp. počet přenocování v HUZ. Na rozdíl od vzrůstajícího počtu příjezdů a ubytovaných turistů, průměrná délka přenocování v letech 2012 – 2019 klesá. Jak je viditelné z Obr. 3, v roce 2012 strávil zahraniční turista v České republice v průměru 2,8 noci, stejně tak tomu bylo v roce 2013. V roce 2014 byla průměrná doba přenocování 2,7 noci. Tento trend v poklesu průměrné doby přenocování pokračoval až do roku 2019, kdy se tato hodnota dostala na 2,5 noci. V roce 2020 však statistiky zaznamenaly růst ukazatele na hodnotu z let 2014-15. Příčinou je pravděpodobně změna struktury zahraničních návštěvníků, kde došlo k výraznému úbytku návštěvníků z Asie, jejichž pobyt v ČR je zpravidla s ohledem na „efektivitu“ využití času stráveného v Evropě vždy kratší, než je tomu např. u turistů z evropských zemí. Tento předpoklad podporuje i následující statistika příjezdů dle národností. Tento předpoklad potvrzují také závěry následujících dvou kapitol.

Obrázek 3: Průměrný počet přenocování zahraničními turisty v ČR v letech 2012-2020
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

2.1.2 Návštěvnost ČR podle národů

Co se týče příjezdového cestovního ruchu dle národností, nejvíce turistů do České republiky přijíždí ze sousedního Německa. Tato situace je dána především polohou a také cenovou hladinou, která je v ČR nižší než v Německu. Následuje Slovensko, Rusko, Polsko, USA a Čína (viz. Obr. 4). Do roku 2019 se až na Rusko zvyšovala meziroční návštěvnost. Největší růst byl zaznamenán u Číny, kde se návštěvnost mezi lety 2012 a 2019 zčtyřnásobila. Naopak největší pokles příjezdů byl vidět u ruské národnosti, u které v roce 2012 navštívilo ČR o 325 tisíc turistů více než v roce 2016, což je pokles o 44,3 %. Nutno však dodat, že v dalších letech byl trend návštěvnosti z Ruska opět rostoucí. Tento trend byl přerušen v roce 2020, kdy se kvůli pandemii COVID-19 počet návštěv snížil. Díky omezením a zákazům cestování především ze zemí mimo EU byl zaznamenán největší propad počtu návštěv ze zemí mimo Evropu, tedy z Číny a USA. Zatímco u států Evropy a Ruska se návštěvnost mezi lety 2019 a 2020 snížila v průměru o 64 %, u Číny a USA to bylo 92,5 %, což je o 28,5 p. b. více.

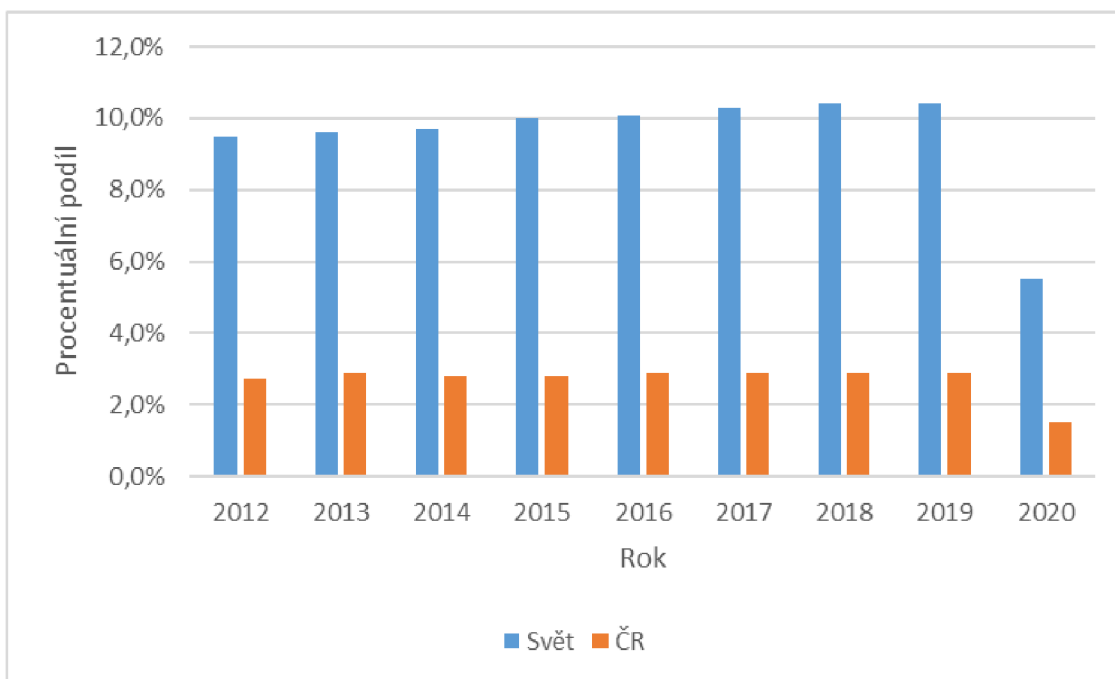
Obrázek 4: Návštěvnost ČR zahraničními turisty v letech 2012-2020
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

2.2 Ukazatelé ekonomického dopadu

Podle světové organizace cestovního ruchu (UNWTO) zaměstnává mezinárodní cestovní ruch více než 100 milionů osob. To představuje přibližně 25 - 30 % všech světových služeb a podíl cestovního ruchu na celkovém světovém HDP činí až 10 %. Tyto údaje jsou brány z příjezdového a domácího CR dohromady. Nejen ve vyspělých ekonomikách, ale i v rozvojových zemích se potýkají každý rok s rostoucími výdaji v cestovním ruchu, což ukazuje pokračování zvyšující se poptávky po mezinárodním cestovním ruchu a to napříč všemi světovými regiony (Ministerstvo ČR pro místní rozvoj 2018).

V následujícím obrázku je shrnuto, jakou měrou se podílí HDP plynoucí z cestovního ruchu na HDP celé země. Statistika zahrnuje období mezi lety 2012 až 2020. Podíl HDP cestovního ruchu na celkovém HDP země se drží stále pod 3 %, každopádně je možné vyzorovat tendenci pomalého růstu. Zatímco v roce 2012 tvořil cestovní ruch přes 111 milionů korun českých, v roce 2019 to bylo už skoro 165 milionů Kč. Zvyšovala se však také výše celkového HDP země. Ta vystoupala z hodnoty 4 051 780 mil. Kč v roce 2012, až na 5 754 025 mil. Kč v roce 2019. Velký propad nastal v roce 2020, kdy celkový HDP České republiky byl sice podobný jako v roce 2019, ale HDP cestovního ruchu klesl z 166 554 mil. na 84 303 mil., čímž klesl podíl cestovního ruchu na celkovém HDP na 1,5 % (Statista 2022).

Údaje ukazující podíl HDP cestovního ruchu na celkovém HDP celého světa meziročně rostly. Obrázek zachycuje podíl od roku 2012 až do roku 2020, kde mezi lety 2012 a 2019 docházelo k postupnému růstu HDP cestovního ruchu na HDP celého světa z 9,5 % na 10,4 %. V roce 2020 nastal propad na 5,5 %, který byl způsoben onemocněním COVID-19 a opatřeními s tím spojenými.

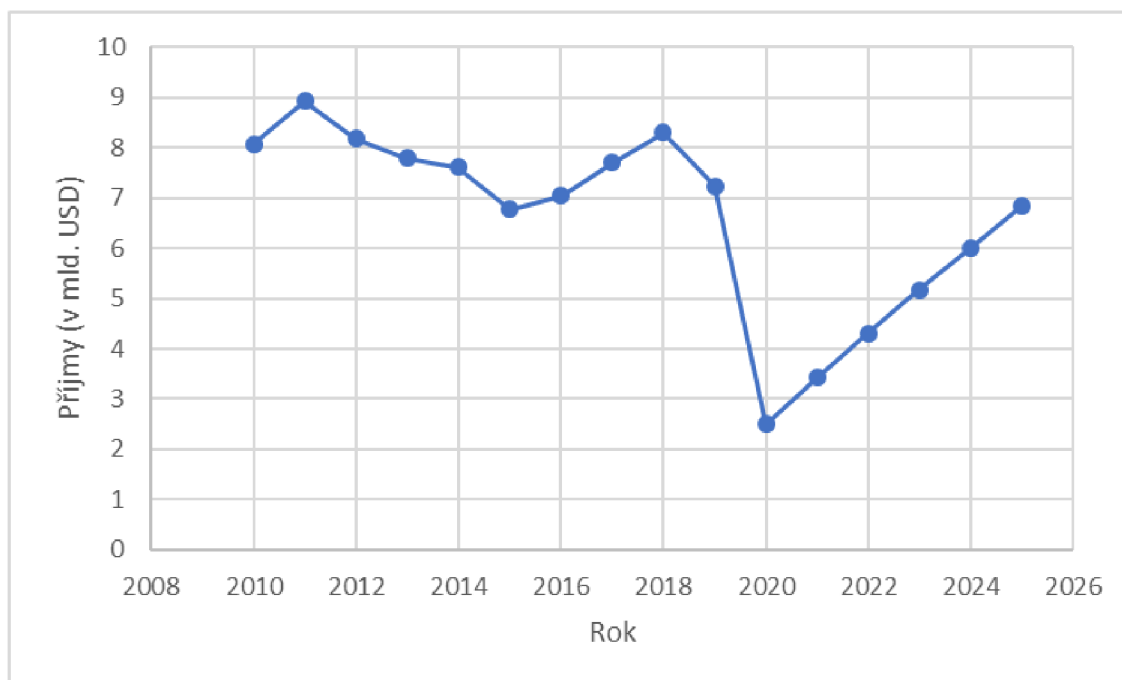
Obrázek 5: Podíl cestovního ruchu na celkovém HDP

Zdroj: WTTC, vlastní zpracování

V této statistice autor porovnává podíl cestovního ruchu na celkovém HDP jak v ČR, tak celosvětově. V České republice se každoročně zvyšuje nejen celkový HDP, ale i HDP odvětví cestovního ruchu. Podíl cestovního ruchu na celkovém HDP se v ČR od roku 2012 po rok 2019 zvyšoval, což ukazuje, že se odvětví cestovního ruchu v tomto období dařilo. V roce 2020 byl zaznamenán propad podílu CR na celkovém HDP z 2,9 % na 1,5 %. Stejný trend byl zaznamenán i v celosvětovém měřítku. Podíl cestovního ruchu na HDP celého světa se mezi lety 2012 a 2019 zvýšil o necelé procento až na 10,4 %. Stejně jako ČR, tak i svět, zasáhla pandemie a podíl CR na celkovém HDP světa se propadl na 5,5 %. To je tedy podobně jako u ČR propad skoro o polovinu. Hlavním rozdílem, který je z této statistiky možné vyčíst, je výše podílu cestovního ruchu na celkovém HDP, který se ve světě před rokem 2020 pohyboval okolo 10 %, zatímco v ČR to byla pouze necelá 3 %.

2.2.1 Příjmy z mezinárodního cestovního ruchu

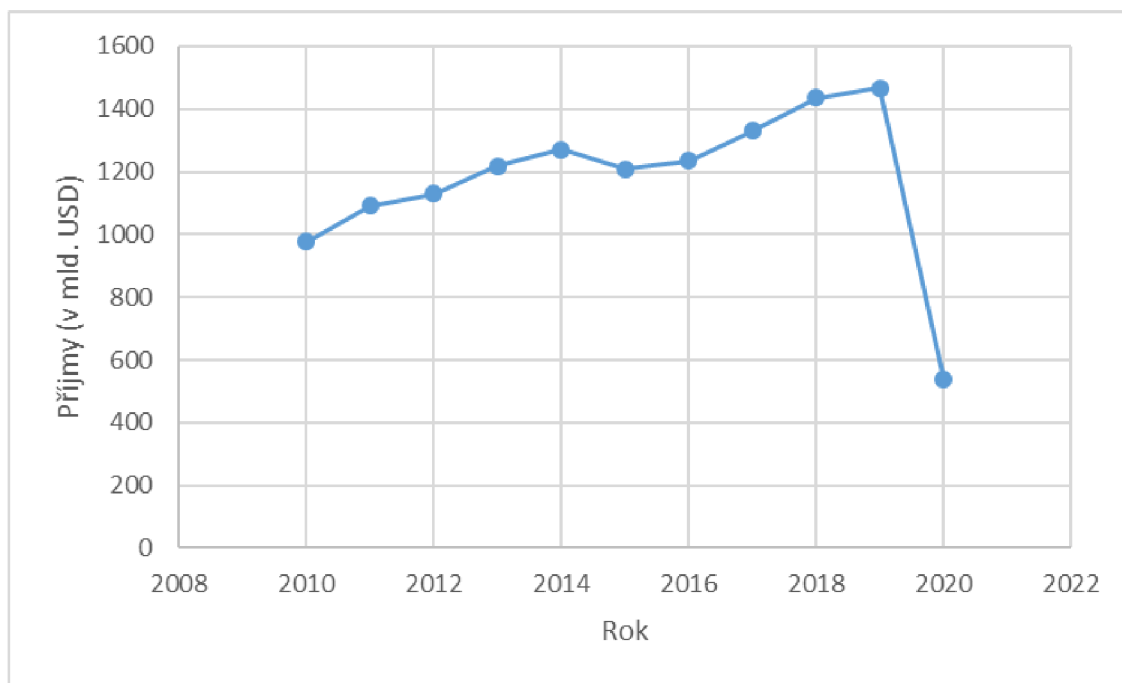
Obr. 3 ukazuje vývoj objemu tržeb, které plynou do národní ekonomiky z mezinárodního cestovního ruchu, a to v mld. USD. V letech 2011 – 2014 byl zaznamenán pokles příjmů z mezinárodního cestovního ruchu v průměru v řádech jednotek procent. Od roku 2015 se příjmy z mezinárodního cestovního ruchu začaly opět zvyšovat. Tento růst zastavil až rok 2019, kde příjmy opět mírně poklesly. Průměrné tempo růstu příjmů z mezinárodního CR mezi lety 2010 až 2019 činilo -1,1 %. Zlomový byl však až rok 2020, kde je možné zaznamenat rapidní pokles příjmů z hodnoty 7,24 mld. amerických dolarů až na 2,5 mld. USD, tedy 65 %. Jelikož se společnost učí žít s covidem, počet cest turistů se v r. 2021 opět mírně zvýšil, podle prognóz serveru Statista však ČR dosáhne úrovně návštěvnosti z r. 2019 nejdříve v roce 2025 (Statista 2021).

Obrázek 6: Příjmy ČR z mezinárodního cestovního ruchu (v mld. USD)
Zdroj: Statista, vlastní zpracování

Příjmy z mezinárodního cestovního ruchu všech států světa mezi rokem 2010 a 2014 vzrostly z hodnoty 976,6 mld. USD až na hodnotu 1270,2 mld. USD. Poté světový mezinárodní cestovní ruch, resp. jeho příjmy zaznamenaly mírný pokles a hodnota příjmů se opět zvýšila až v roce 2017. Od tohoto roku se příjmy z cestovního ruchu zvyšovaly až do roku 2019, kdy dosahovaly hodnoty 1467,6 mld. USD. Celkově se mezi lety 2010

až 2019 průměrné příjmy z CR zvyšovaly o 4,2 %. V roce 2020 byl zaznamenán pokles na hodnotu 536 mld. USD, což je o 63 % méně než v předcházejícím roce. To vše bylo způsobeno především pandemií covid-19 a opatřeními, která v podstatě zastavila mezinárodní cestovní ruch (UNWTO 2022; ČNB 2022).

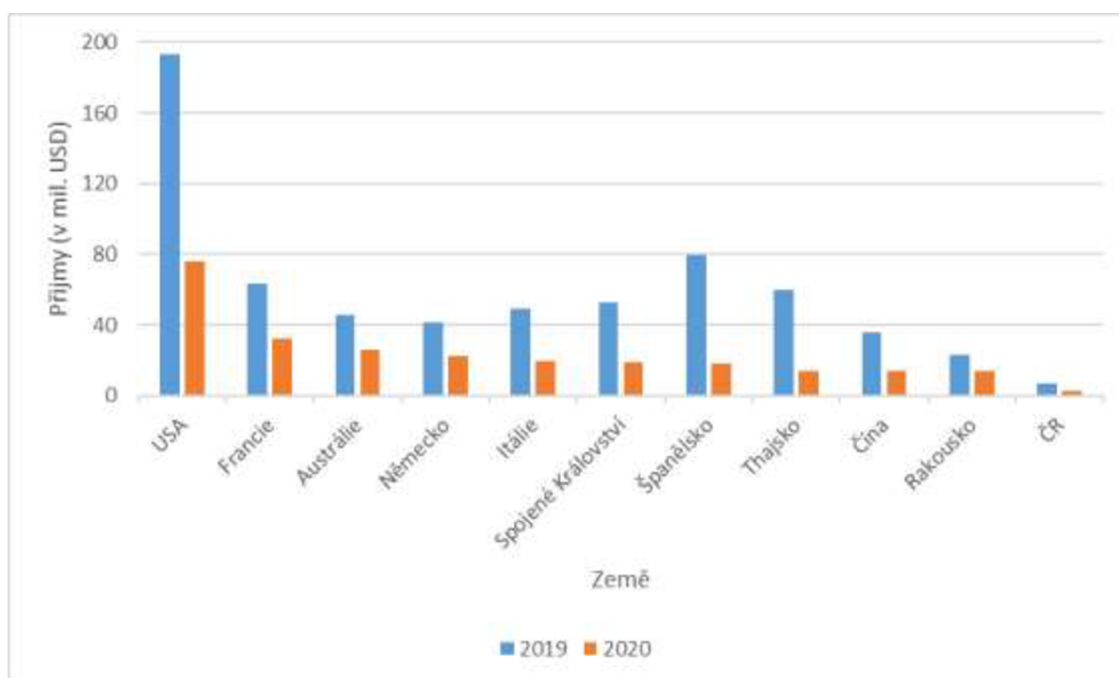
Obrázek 7: Celosvětové příjmy z mezinárodního cestovního ruchu (v mld. USD)

Zdroj: UNWTO, vlastní zpracování

Od roku 2010 až po rok 2019 se příjmy z mezinárodního cestovního ruchu celosvětově vyvíjely trochu jinak než v České republice. Zatímco ve světě se od roku 2010 příjmy zvyšovaly (s výjimkou roku 2015 a 2016), v České republice tyto příjmy měly sestupnou tendenci až po rok 2015. Od tohoto roku však grafy ukazují rostoucí trend příjmů z mezinárodního cestovního ruchu až do roku 2019. Pokud porovnáme procentuální pokles příjmů z cestovního ruchu mezi lety 2019 a 2020, v ČR klesly příjmy o 65 %, zatímco celosvětový průměr činí 63 %. Z této statistiky lze vyčíst, že ČR se řadí mezi průměrné státy, co se týče poklesu příjmů z cestovního ruchu. Má totiž stejný procentuální pokles příjmů jako je i celosvětový průměr. Největší příjmy v ČR za poslední roky plynuly ze zboží, služeb a ostatních investic (ČNB, 2022).

Kvůli cestovním omezením hodnota příjmů z mezinárodního cestovního ruchu v roce 2020 oproti předchozímu roku dramaticky klesla. V následující tabulce autor demonstruje

tento fakt na zemích s celosvětově nejvyššími příjmy z mezinárodního cestovního ruchu v letech 2019 a 2020. Nejvyšší hodnotu zaznamenaly celosvětově Spojené státy, a to jak po pandemii, tak před ní. Příjmy z příjezdového cestovního ruchu v USA však klesly z více než 193 miliard USD v roce 2019 na přibližně 76 miliard USD v roce 2020, to je pokles o 61 %. Mezitím příjmy z cestovního ruchu ve Francii, která vykazala druhou nejvyšší hodnotu v roce 2020, se za stejné období snížily téměř na polovinu, přesněji o 49 %. Největší pokles zaznamenalo Španělsko a Thajsko, kde se příjmy za uvedené roky snížily o 77, resp. 76 %. To bylo způsobené především zákazem cestování z Ameriky do Evropy, kdy Španělsko každoročně navštěvuje velké množství turistů z tohoto kontinentu. Thajsko na rozdíl od Španělska bylo zcela uzavřené nebo mělo náročné podmínky vstupu do země. V procentuálním porovnání je na tom nejlépe Rakousko, kde příjmy z CR v daném období klesly „pouze“ o 40 %. Pro srovnání je mezi těmito státy zahrnuta i ČR, kde příjmy v roce 2019 tvořily 7,24 mil. USD a o rok později klesly až na hodnotu 2,5 mil. USD, což činí pokles o 65 % (Statista 2022).

Obrázek 8: Příjmy z mezinárodního cestovního ruchu (v mil. USD) podle států

Zdroj: Statista, vlastní zpracování

2.2.2 Spotřeba příjezdového cestovního ruchu podle typu návštěvníků

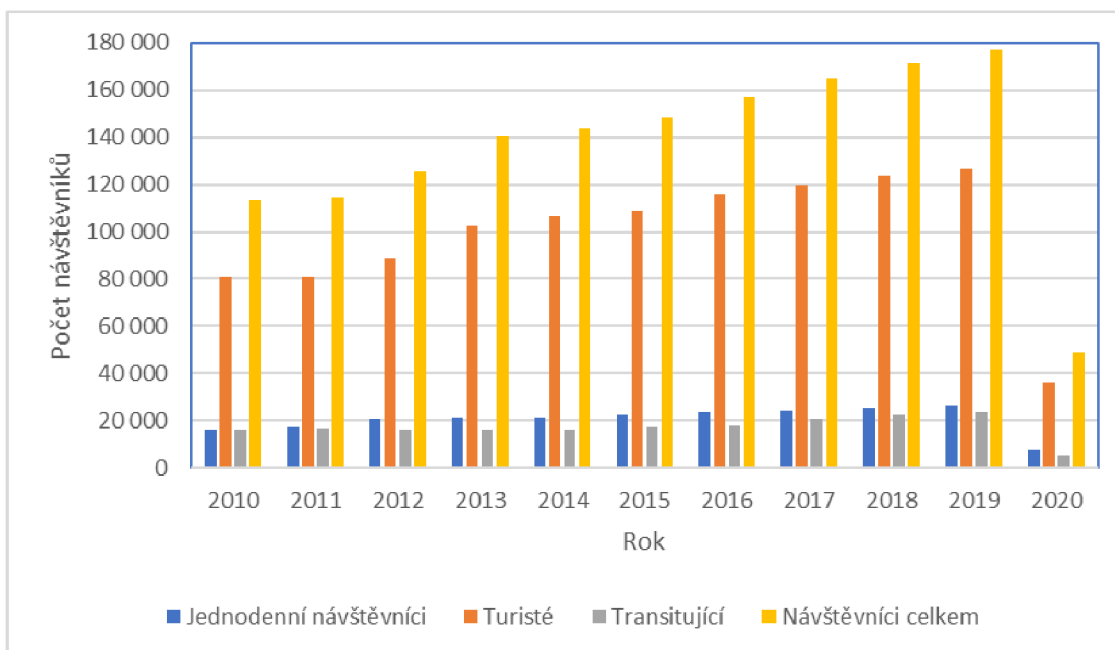
Český statistický úřad publikuje v rámci satelitního účtu cestovního ruchu rovněž spotřebu příjezdového cestovního ruchu podle typu návštěvníků a další rozdělení spotřeby. Z této statistiky je možné vyčíst, jaký typ turistů do ČR cestuje a kolik zde utrácí za statky a služby spojené s cestovním ruchem.

Celkově lze říci, že se v letech 2010 – 2019 v souladu s vývojem ostatních indikátorů, zvyšovala také spotřeba generovaná příjezdovým cestovním ruchem. Zatímco v r. 2010 činila necelých 113,5 mld., v roce 2019 to již bylo téměř 177 mld. Průměrný meziroční nárůst činil 5 %. Mezi roky 2019/2020 došlo k výraznému snížení spotřeby příjezdového cestovního ruchu, a to o 72 %.

Dlouhodobě se nejvíce na spotřebě plynoucí z příjezdového cestovního ruchu podílí tzv. turisté, a to v průměru v letech 2010 – 2019 více než 72 %. Až do roku 2019 byl trend této složky spotřeby rostoucí, a to v průměru o 5 % ročně. V letech 2019/2020 složka spotřeby plynoucí od turistů klesla o 71 %.

Velmi podobný vývoj zaznamenávala v letech 2010 – 2019 spotřeba u tranzitujících a jednodenních návštěvníků, každá složka se na celkové spotřebě podílí cca 14 %. V letech 2019/2020 se změnil také poměr spotřeby ve skupinách, výrazněji klesla spotřeba u tranzitujících turistů.

Detailnější pohled na spotřebu příjezdového cestovního ruchu (viz Příloha A) ukazuje, za které služby či statky utratily jednotlivé skupiny nejvíce. Jednodenní zahraniční návštěvníci vydali ve všech letech více než 80 %, některé roky dokonce více než 90 % svých výdajů za zboží. Zbytek výdajů tvořilo většinou stravování. Turisté utráceli v průměru nejvíce za ubytování a stravování, naopak nejméně utráceli za služby cestovních kanceláří a agentur. Mezi tranzitujícími převládala logicky spotřeba za dopravu. O poznání méně už utráceli tranzitující za zboží a stravování. Podíly statků a služeb na celkové spotřebě se významně nemění, což platí také o „covidovém“ roku 2020. Pandemie COVID-19 měla vliv na celkovou spotřebu a strukturu návštěvníků podle typologie dle délky pobytu, nikoli ale na jejich vnitřní rozdělení spotřeby v rámci jednotlivých statků a služeb (ČSÚ 2022).

Obrázek 9: Spotřeba příjezdového cestovního ruchu podle typu návštěvníků

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

2.2.3 Spotřeba příjezdového cestovního ruchu podle produktů

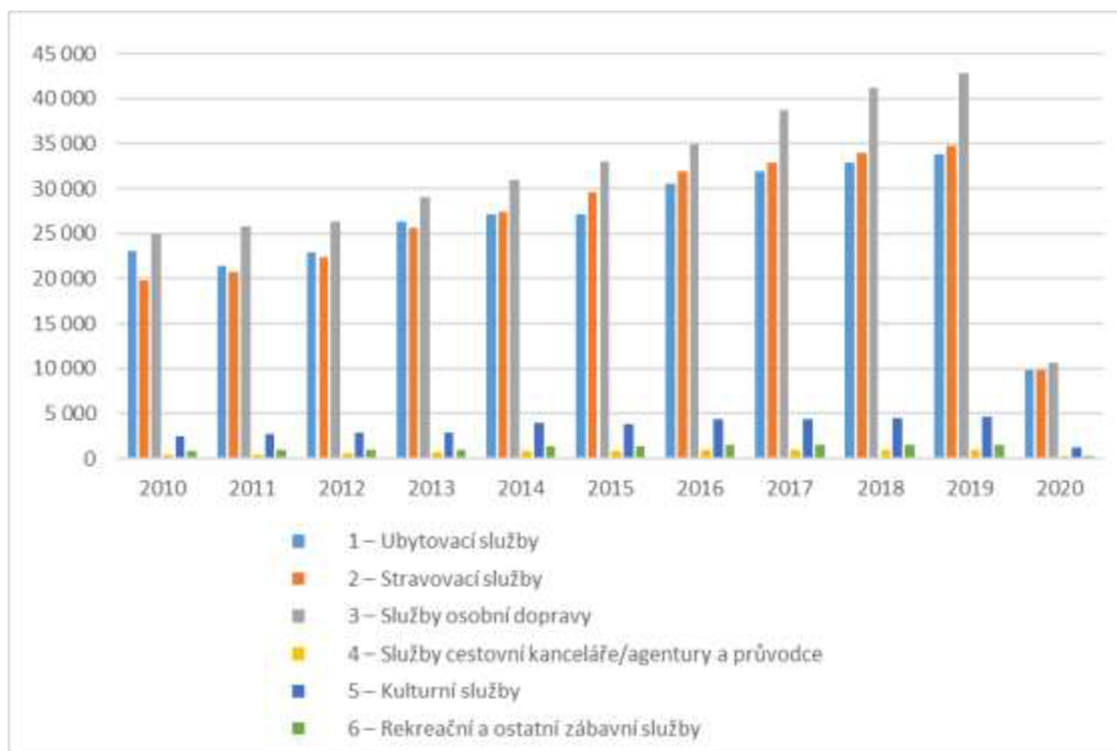
Trend spotřeby příjezdového cestovního ruchu podle produktů ukazuje, za jaký typ služeb utráceli turisté přijíždějící do ČR nejvíce, tj. jaké sektory a do jaké míry z jejich přítomnosti v ČR profitují. Služby jsou rozděleny na ubytovací, stravovací, služby osobní dopravy, služby cestovních kancelářů a agentur a kulturní služby (tj. koncerty, divadla, muzea apod.) a zábavní služby, kam patří různá sportoviště apod.

Rostoucí trend spotřeby u všech druhů služeb ukazuje následující graf. Největším podílem na spotřebě disponují služby osobní dopravy. Ty měly v roce 2010 - 2019 tendenci růstu v průměru o 6 % za rok. Mezi roky 2019/2020 klesla hodnota spotřeby služeb osobní dopravy o 75 %.

Další důležitý produkt, který tvoří značnou část spotřeby, jsou stravovací služby. Zde je zaznamenán stejný průměrný růst jako v případě služeb osobní dopravy, tedy 6 %. Zatímco v roce 2019 byla spotřeba stravovacích služeb příjezdového cestovního ruchu 34,7 mld., o rok později to bylo o 72 % méně, tedy 9,8 mld.

Poslední významnou složkou podílející se na spotřebě jsou ubytovací služby, u nichž průměrné tempo růstu v letech 2010 - 2019 bylo 4 %. V případě ubytovacích služeb byl pokles nižší než u předešlých produktů, přesto však dosahoval 71 %.

Nejvíce zasaženým odvětvím byly rekreační a ostatní zábavní služby, kde byl v letech 2019 - 2020 zaznamenán pokles o 78 %. Naopak nejmenší dopad měla opatření na služby cestovních kanceláří, kde byl zaznamenán pokles o 70 % (ČSÚ 2022).

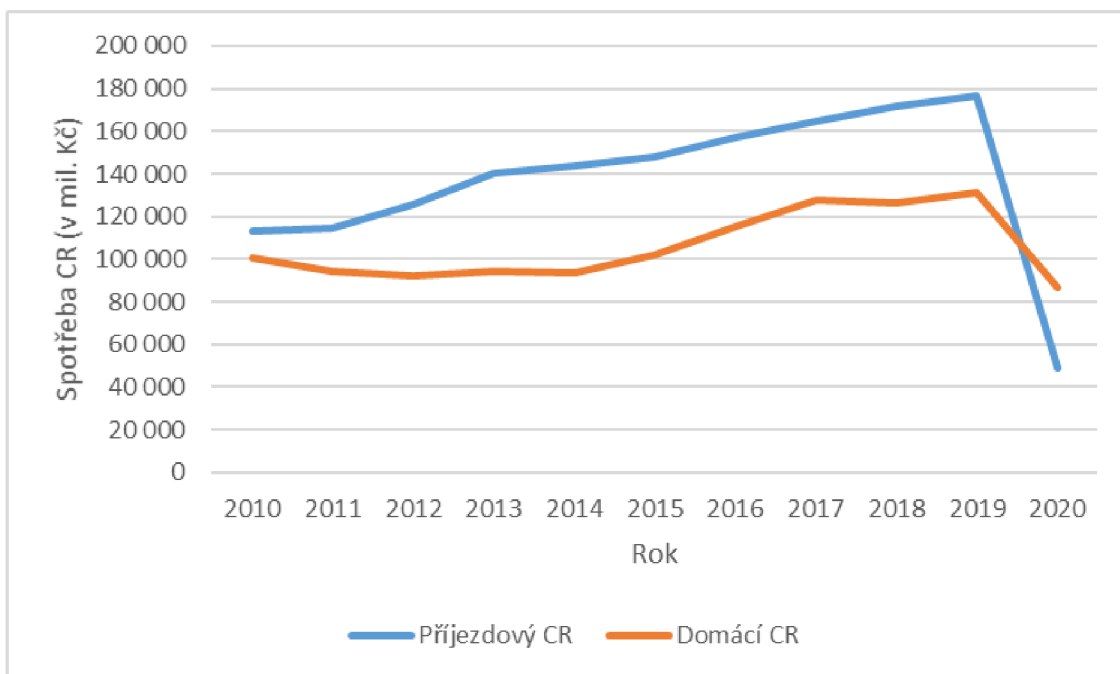

Obrázek 10: Spotřeba příjezdového cestovního ruchu podle produktů
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

2.3 Srovnání vývoje domácího a příjezdového cestovního ruchu

Lze předpokládat, že příjezdový cestovní ruch byl protipandemickými opatřeními zasažen více než domácí cestovní ruch, což dokládá následující Obr. 11. Graf poskytuje srovnání, kolik v ČR utráceli zahraniční turisté proti těm domácím v období 2010 – 2020. Významněji se na spotřebě podílí příjezdový turismus, a to v průměru o 34,5 mld. korun ročně, tj. o 2 % více než domácí cestovní ruch v letech 2010 – 2019. Rok 2020 však tento trend změnil a spotřeba příjezdového CR významně klesla pod úroveň domácího CR.

Spotřeba příjezdového CR rostla v letech 2010 – 2019 v průměru o 5 %, spotřeba domácího cestovního ruchu zaznamenala meziroční růst o 3 %. Krizový rok 2020 se dle předpokladů výrazněji projevil u příjezdového CR, kde spotřeba klesla o 72 %, u spotřeby domácího cestovního ruchu byl rovněž zaznamenán pokles, avšak „pouze“ o 34 %.

Obrázek 11: Srovnání domácího a příjezdového cestovního ruchu v ČR
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

2.4 Zhodnocení změn ve vývoji mezinárodního cestovního ruchu ve světě a v ČR a jejich trendů

Mezinárodní cestovní ruch i příjezdový cestovní ruch České republiky zažíval rostoucí trend až do osudného roku 2020. Zatímco zahraniční návštěvnost se v letech 2010 - 2019 zvyšovala ročně v průměru o 5 %, v r. 2020 došlo ke snížení o 72 %. Nejvíce se na poklesu návštěvnosti podílejí krátkodobé (jednodenní) cesty a tranzitující, což vychází z faktu, že nejvíce ubylo turistů z Asie, a to o 28,5 % více než byl například úbytek evropských turistů. Právě turismus z asijských zemí (zejména Číny) zaznamenával v předchozích letech boom. To se odráží také na průměrném počtu přenocování, kde v období do roku 2019 docházelo k pravidelnému snižování délky přenocování (v roce 2019 dosahoval 2,5 noci), v roce 2020 se však hodnota opět zvýšila na 2,7 noci.

Celosvětové příjezdy, tedy počet příjezdů turistů po celém světě, v roce 2020 klesly o miliardu cestujících. Do ČR přijelo v roce 2020 o necelých 8 mil. turistů méně, než předcházející rok, což činí pokles o 64 %. Stejně jako k poklesu příjezdů došlo také k poklesu příjmů. Ty mezi lety 2019 a 2020 klesly jak v ČR, tak v celosvětovém měřítku skoro o dvě třetiny.

Oproti světu, kde se příjmy z cestovního ruchu v letech 2010 - 2019 meziročně zvyšovaly o v průměru 4,2 %, byl však v ČR zaznamenáván v průměru meziroční pokles o 1,1 %, kvůli postupnému poklesu mezi lety 2011 a 2015. V r. 2020 však Česká republika zaznamenala propad příjmů z CR o 65 %, což je srovnatelné se světovým průměrným propadem o 63 %. Značný podíl na tom mají opatření, která omezila ubytovací i stravovací služby, jejichž spotřeba se v roce 2020 snížila o 72 % u ubytovacích služeb, resp. 71 % u služeb stravovacích. Mezi lety 2012 - 2019 přitom tyto služby dosahovaly meziročního růstu 4 %, resp. 6 %. Největším produktem podílejícím se na spotřebě příjezdového CR byly služby osobní dopravy, kde meziroční růst byl také 6 % a pokles v r. 2020 byl 75 %. Poslední zkoumanou statistikou bylo srovnání vývoje domácího a příjezdového cestovního ruchu v ČR. Z této statistiky lze vyčíst, že příjezdový CR, který tvořil větší část spotřeby cestovního ruchu, byl zasažen více než domácí CR. Ten v letech 2010 - 2019 rostl každý rok v průměru o 3 %, což je o 2 % méně než cestovní ruch příjezdový. Kvůli opatřením, která zakazovala vstup cizinců do ČR, došlo v roce 2020 k propadu spotřeby příjezdového cestovního ruchu o 72 %, zatímco u domácího pouze o 34 %.

Význam cestovního ruchu je měřen podílem na celkovém HDP. Ten se v ČR do roku 2019 zvyšoval. V nadcházejícím roce se však propadl z původní hodnoty téměř o polovinu. Ve světě měl trend podobnou tendenci.

3. Vývoj příjezdového cestovního ruchu ve vybraných krajích ČR

V následující kapitole se autor zabývá vývojem příjezdového CR ve vybraných krajích. Pro svoji práci si vybral kraj Praha, Karlovarský a Jihomoravský kraj a to z důvodu největší návštěvnosti či specifické formě turistiky v daných krajích. V Praze, jakožto nejnavštěvovanějším kraji republiky, je v roce 2020 očekáván nejvyšší propad příjezdového CR. To především kvůli tomu, že více než polovina turistů, která navštíví Prahu, jsou ze zahraničí, tzn. že dopad bude vyšší než celorepublikový průměr. Karlovarský kraj je známý velkou oblibou ruských turistů. Dalo by se tedy předpokládat, že množství turistů v kraji nebude mít trend růstu, ale spíše bude klesat. Naopak nejmenší propad příjezdového cestovního ruchu je predikován v Jihomoravském kraji. Ten je známý především pro své vinice, které navštěvuje velké množství domácích turistů. Autor se snaží ukázat dopady pandemie COVID-19 na kraje s různými typy turismu a komentovat tyto dopady v návaznosti na závěry předchozí kapitoly, tj. srovnání v rámci celé ČR (průměru ČR).

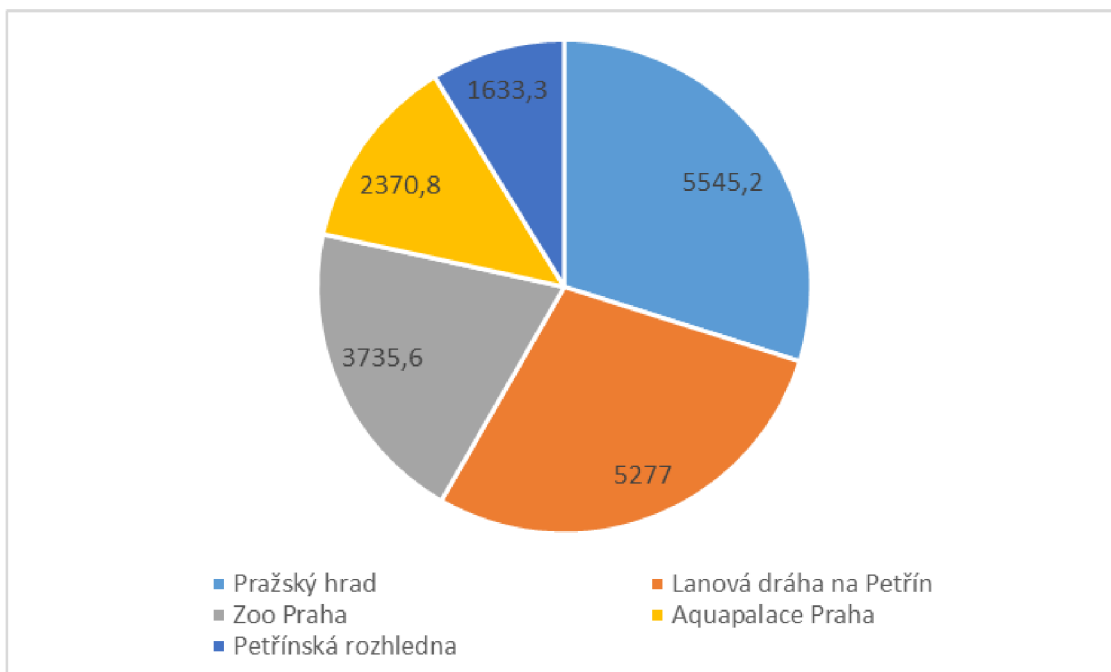
3.1 Praha

Praha je každoročně nejnavštěvovanější destinací zahraničními turisty u nás. Jakožto hlavní město s nespočtem kulturních památek a zajímavostí láká velké množství turistů jak z Evropy, ale poslední dobou především z Asie a také z Ameriky.

Hlavní město ČR je velice oblíbené mezi ruskými turisty, kteří tvoří největší objem zahraničních turistů. Druhé místo zauímají Němci, pro které je Praha vzhledem ke vzdálenosti a cenové hladině velice zajímavá destinace. Na třetím místě v počtu návštěv jsou Italové, dále turisté z Velké Británie a na pátém místě Francouzi. Největší útratu zaznamenávají zahraniční turisté, kteří za den v Praze utratí v průměru 3030 Kč, zatímco průměrná útrata Čechů je 670 Kč u výletníků, tedy návštěvníků, kteří zde nepřenocují, a 539 Kč u turistů přenocujících (Tourdata 2022).

V období 2018 až 2020 byl turisty nejnavštěvovanějším cílem Pražský hrad. Ten navštívilo v rozmezí těchto tří let přes 5,5 mil. turistů, čímž se stal i nejnavštěvovanějším

turistickým cílem v celé ČR. Přes 5,2 mil. návštěvníků využilo lanové dráhy na Petřín, zatímco Petřínskou rozhlednu navštívilo jen 1,6 mil. návštěvníků. Třetím cílem, který byl nejvíce vyhledávaný, se stala Zoologická zahrada v Praze s 3,7 mil. návštěv v rozmezí zmiňovaných tří let. Posledním zmíněným cílem je vodní park Aquapalace Praha, který přivítal 2,3 mil. návštěvníků.

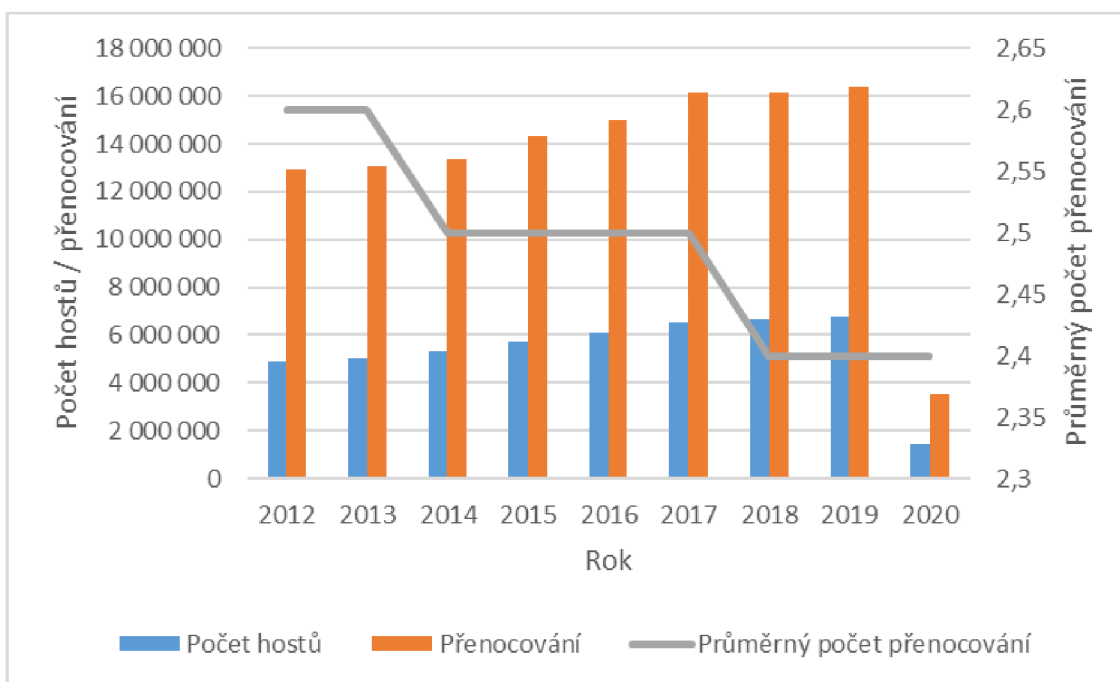

Obrázek 12: Návštěvnost turistických cílů v Praze v letech 2018 - 2020
Zdroj: Tourdata, vlastní zpracování

Počty ubytovaných v kraji Praha mezi lety 2017 -2021 ukazují do roku 2019 rostoucí trend u všech měřených statistik. Ačkoli se v roce 2020 zvýšil počet HUZ i celkových lůžek, kvůli pandemii se však propadl počet hostů téměř o čtvrtinu. Podobně tomu bylo i s počtem přenocování, kde množství přenocování kleslo přibližně o 78 %. V roce 2021 na to zareagovali podnikatelé snížením HUZ z 910 na 863 jednotek. Z těchto hodnot lze vyčíst velký dopad pandemie, která snížila počty přenocujících mezi lety 2019 a 2020 téměř o tři čtvrtiny.

Obrázek 13 představuje počet hostů ze zahraničí, kteří navštívili Prahu a počet nocí, které zde strávili. Zaměřuje se tedy pouze na příjezdový cestovní ruch. V kraji Praha je od roku 2012 do roku 2019 zaznamenán rostoucí trend počtu hostů i přenocování. V roce 2020 klesl počet přenocování oproti předchozímu roku o 78 %. Zatímco v období 2012 - 2019

v celé ČR dosahovalo průměrné tempo růstu příjezdů meziročně 5 %, v kraji Praha to byly 4 %, což řadí Prahu k podprůměru v rámci ČR. Propad počtu hostů mezi lety 2019 a 2020 byl v Praze 79 %, což je o 7 % více, než je průměr v celé ČR. Tím se kraj Praha stal nejvíc postiženým krajem, co se týče příjezdu zahraničních turistů. Průměrný počet přenocování se příliš neměnil, když z hodnoty 2,6 noci v roce 2012 klesl na hodnotu 2,4 noci v roce 2021.

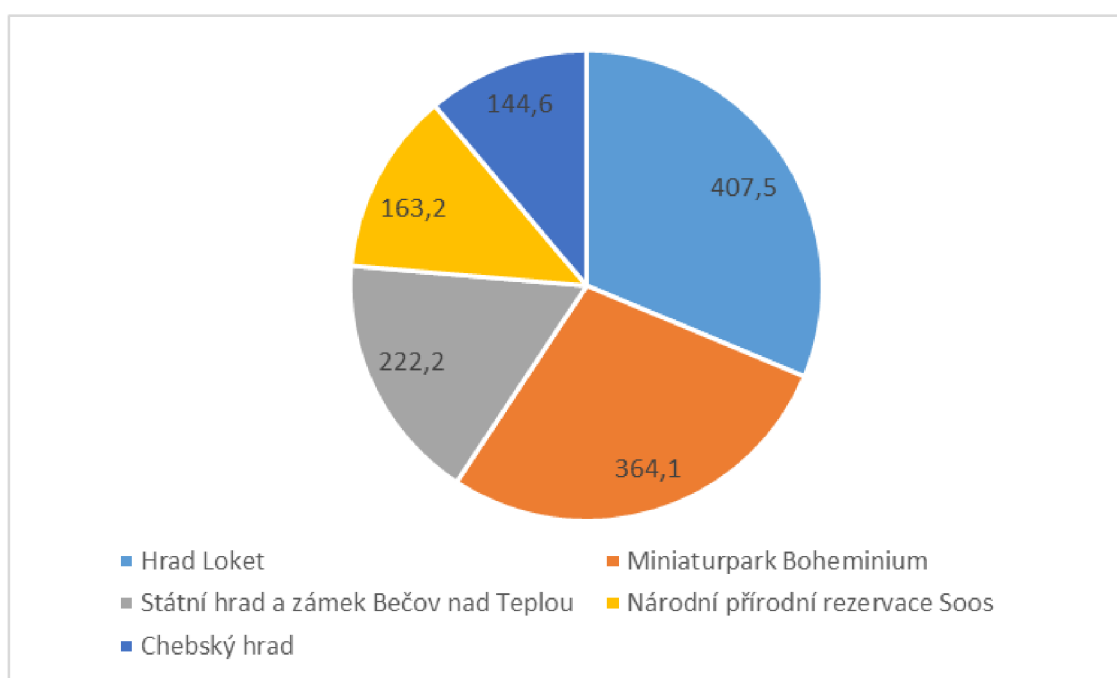
Obrázek 13: Statistiky příjezdového CR v kraji Praha v letech 2012 - 2020
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

3.2 Karlovarský kraj

Karlovarský kraj je známý především díky lázeňství. V kraji se nachází největší počet lázní na našem území. Těmi největšími a nejznámějšími jsou Mariánské Lázně, Františkovi Lázně a lázně Jáchymov. S tím je spojené i převažující zastoupení lázeňského cestovního ruchu v kraji. Mezi lety 2012 až 2021 činil podíl návštěvnosti lázní Karlovarského kraje na celkové návštěvnosti lázní v ČR 59 %. Při zaměření pouze na příjezdový cestovní ruch se tento podíl navýšil na 94 %, to znamená, že 94 % turistů cestujících do ČR kvůli lázeňství navštíví lázně v Karlovarském kraji (ČSÚ 2022).

Další odstavce se věnuje profilu návštěvníka Karlovarského kraje. Největší zastoupení zahraničních turistů má Německo. Dalším státem, který navštěvuje tento kraj je Rusko. Mezi top 5 se umístila ještě Ukrajina, Slovensko a Rakousko. Zahraniční turisté zde v průměru utratí více peněz, než ti domácí. Zahraniční turista, tedy ten, který zde přenocuje, utratí v Karlovarském kraji v průměru 2131 Kč na den a zahraniční výletník, tedy osoba nepřenocující, utratí za den v průměru 1526 Kč. Méně utrácení domácí turisté, kteří zde za den nechají 746 Kč, a nejméně utrácení jsou domácí výletníci, jejichž průměrná denní útrata činí 427 Kč (Tourdata 2022).

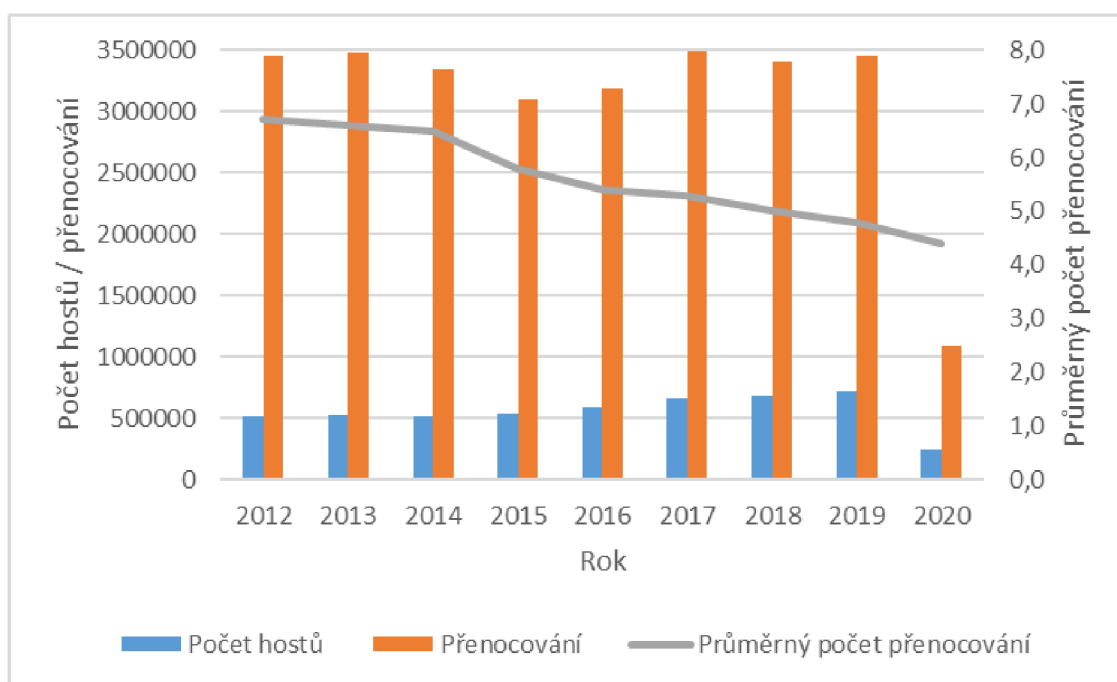
Mezi nejvíce navštěvovaná místa v kraji každoročně patří hrad Loket, který navštívilo přes 407 tisíc návštěvníků. Na druhém místě je s 364 tisíci návštěvníky Miniaturpark Bohemium a třetím nejvíce navštěvovaným turistickým cílem byl Státní hrad a zámek Bečov nad Teplou s více než 222 tisíci návštěvníky. Mezi pět nejnavštěvovanějších turistických cílů se vešla Národní přírodní rezervace Soos a Chebský hrad, kam zavítalo 163 tisíc, respektive 144 tisíc návštěvníků. Tyto údaje jsou čerpány za období mezi lety 2018 a 2020 a je to součet všech návštěv za tyto tři roky.

Obrázek 14: Návštěvnost turistických cílů v Karlovarském kraji v letech 2018 - 2020
Zdroj: Tourdata, vlastní zpracování

V Karlovarském kraji byl v období 2017 - 2021 zaznamenán přírůstek hromadných ubytovacích zařízení. To mělo za důsledek i zvýšení celkového počtu lůžek. Zajímavé je, že ačkoli kvůli pandemii končila spousta subjektů podnikajících v cestovním ruchu a počty ubytovacích zařízení se v ČR snižovaly, Karlovarský kraj byl výjimkou. Zatímco do roku 2020 rostl i počet hostů a přenocování, mezi lety 2019 a 2020 se tato čísla propadla z 1 190 296 na 677 441, respektive z 5 400 134 na 2 908 531. Tyto hodnoty však ukazují celkový počet hostů a přenocování, nikoli pouze příjezdy.

Pro zaměření na příjezdový cestovní ruch je nutné se podívat na následující graf. Ten ukazuje počet hostů ze zahraničí a počet nocí, které na území Karlovarského kraje strávili. Do roku 2019 rostl meziročně počet příjezdů v průměru o 4 %, tedy o procento méně než byl průměr ČR. V roce 2020 se počet hostů celkem propadl o 65 % na hodnotu 248 541. Karlovarský kraj byl tedy zasažen daleko méně než ČR v průměru, tam se tato hodnota pohybovala na 72 %. Kolísavých hodnot dosahoval celkový počet přenocování. Mezi lety 2019 a 2020 klesl počet přenocování o 68 %, což je podobné množství jako u počtu hostů, tempo růstu mezi lety 2012 až 2019 však nerostlo, ale zůstalo na stejných hodnotách. Průměrný počet přenocování naopak zaznamenává klesající tendenci po celou dobu měření.

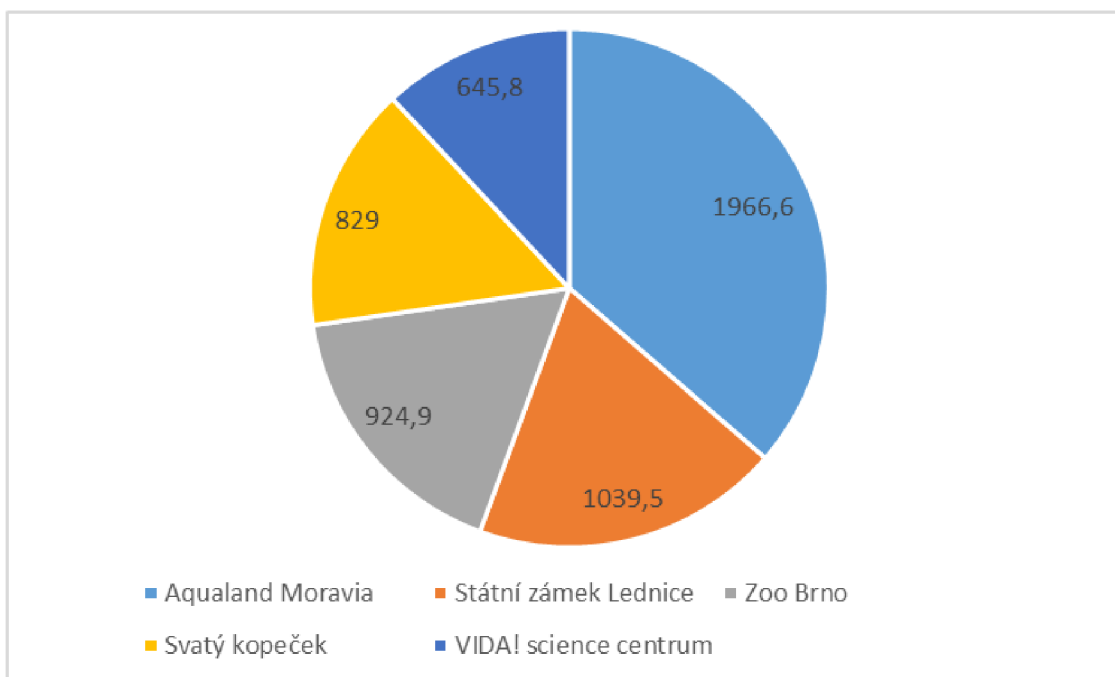
Obrázek 15: Statistiky příjezdového CR v Karlovarském kraji v letech 2012 - 2020
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

3.3 Jihomoravský kraj

Jedná se o čtvrtý největší kraj ČR, jehož krajským městem je Brno. Jihomoravský kraj je známý především pro své přírodní krásy, ale velké množství turistů sem jezdí také kvůli vínu a místním vinicím (David, Soukup 2007).

Největší zastoupení příjezdů do Jihomoravského kraje má Rakousko, ze kterého sem proudí nejvíce turistů především kvůli krátké vzdálenosti. Další zemí, ze které do kraje proudí turisté, je Německo. Na třetím místě je Polsko, dále Maďarsko a páté největší zastoupení příjezdů má Itálie. Stejně jako u předešlých krajů, i zde utrací v průměru více zahraniční turisté a výletníci. Turisté ze zahraničí, kteří zde přenocují, zde v průměru utratí 2092 Kč za den a ti, kteří nepřenocují, zde utratí dokonce 4326 Kč za den. U domácích turistů je to v průměru 1204 Kč na den a u domácích výletníků, tedy jednodenních návštěvníků 1507 Kč (Tourdata 2022).

Pět nejvíce navštěvovaných turistických cílů představuje přiložený koláčový graf. Nejnavštěvovanějším místem mezi lety 2018 - 2020 je Aqualand Moravia, který za tyto tři roky navštívilo více než 1,96 mil. návštěvníků. Velice známým místem a druhým místem v pořadí návštěvnosti se stal Státní zámek Lednice, kam v měřeném období zavítalo přes 1 mil. lidí. Zoologická zahrada v Brně se každoročně umístila na třetím místě a celkem jí za tyto tři roky navštívilo 924,9 tisíc návštěvníků. Mezi pět nejnavštěvovanějších míst patří také Svatý kopeček a VIDAI science centrum v Brně, což je vědecký zábavní park.

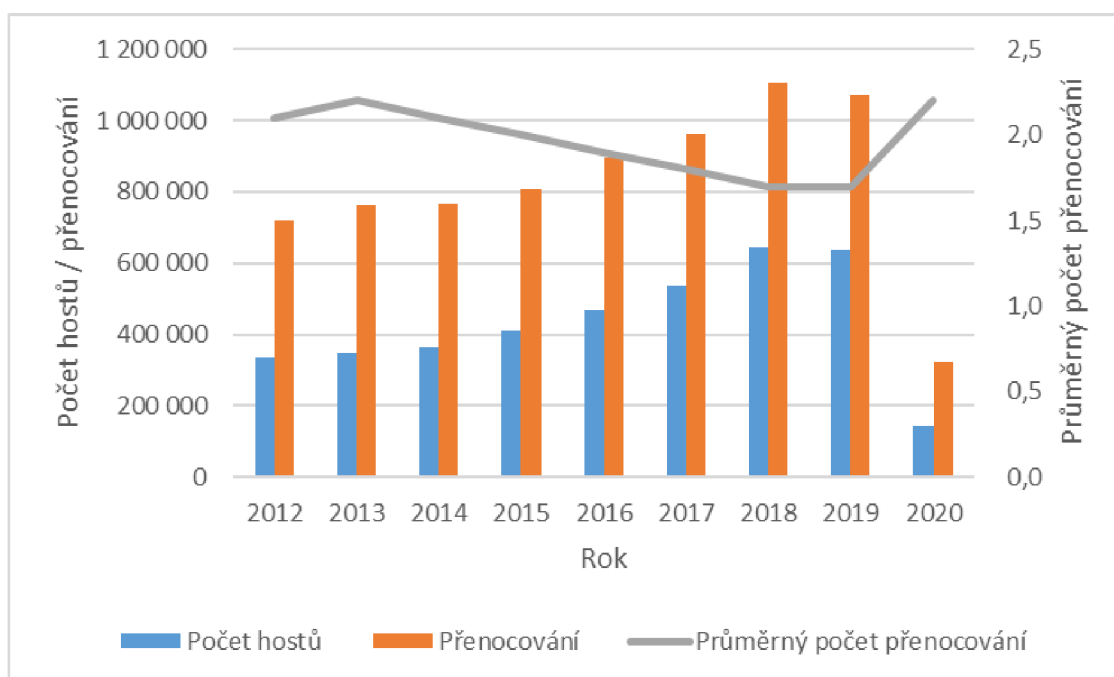

Obrázek 16: Návštěvnost turistických cílů v Jihomoravském kraji v letech 2018 - 2020
Zdroj: Tourdata, vlastní zpracování

Stejně jako v Karlovarském kraji, tak i v Jihomoravském kraji se navzdory pandemii zvyšoval počet HUZ. Mezi lety 2017 a 2021 se počet těchto jednotek zvýšil o více než 200 na hodnotu 1053. Stejně tak se zvyšoval i počet lůžek. Celkový počet hostů, tedy domácích i zahraničních, měl rostoucí trend do roku 2019. Poté se v roce 2020 snížil počet hostů o milion, což je téměř na polovinu. Stejně tomu bylo i s počtem přenocování. V roce 2021 však tyto hodnoty opět stouply, tudíž je možné očekávat růst celkových příjezdů a ubytování i do budoucna.

Poslední obrázek ukazuje počet hostů a počet přenocování zahraničních turistů v Jihomoravském kraji, jak už celkový, tak i průměrný. Počet hostů se od roku 2012 každoročně zvyšuje až do roku 2019. V tomto období byl zaznamenán průměrný růst 8 % za rok, což je o 3 % více než v celé ČR. Poté přišel propad, který zapříčinila pandemie COVID-19, a v roce 2020 se počet hostů snížil o 77 %. To řadí Jihomoravský kraj mezi nadprůměrně postižené kraje, jelikož republikový průměr za toto období odpovídá 72 %. Počet přenocování má podobný trend, kdy do roku 2019 počet přenocování rostl a následoval prudký propad o 70 %. Průměrný počet přenocování měl trend kolísavý, kdy se hodnoty pohybovaly mezi 1,7 až 2,3. Od roku 2018 se tento ukazatel pouze zvyšoval,

razantněji se poté zvýšil v roce 2020, kdy začala pandemie, a to z důvodu, že když už lidé někam vycestovali, tak na delší dobu.

Obrázek 17: Statistiky příjezdového CR v Jihomoravském kraji v letech 2012 - 2020
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zhodnotit dopady opatření proti šíření pandemie COVID-19 na ekonomiku příjezdového cestovního ruchu České republiky a návštěvnost ve vybraných krajích. Pro větší přehled byl sledován vývoj v posledních deseti letech před pandemií a vycházející data byla následně porovnávána s rokem 2020. Výsledky analýz jednotlivých krajů byly porovnány s údaji za celou Českou republiku. V práci byly rozebrány následující otázky: Jaké jsou trendy ve vývoji a dynamice příjezdového cestovního ruchu ve světě a v ČR, jak tyto trendy narušila opatření proti pandemii a co lze očekávat do budoucna, jaké změny v oblasti mezinárodního cestovního ruchu lze očekávat (ve světě) a v ČR v dalších letech. Pro autora byla cenná práce s daty o cestovním ruchu, a to jak českými, tak i mezinárodními. Také oceňuje rozsah dat, která ve srovnání se světem poskytuje Český statistický úřad v rámci satelitního účtu cestovního ruchu.

V teoretické části byla sepsána charakteristika a typologie cestovního ruchu a bylo zde vypsáno jeho členění podle druhů. Následně autor provedl rešerši zdrojů a dat o mezinárodním cestovním ruchu ve světě a v České republice, kde jsou čtenáři blíže popsány zdroje a organizace, ze kterých autor čerpal. Nakonec byl popsán průběh nemoci ve světě a byla sepsána opatření, které zavedla vláda proti šíření pandemie COVID-19 v České republice.

V další části práce se autor již věnoval ukazatelům popisujících zahraniční návštěvnost. Jako první ukazatel návštěvnosti autor rozebírá počet příjezdů do České republiky, kde křivka rostla až do roku 2020, kde počet příjezdů vinou opatření klesl oproti roku 2019 o 72 %, což je v porovnání se světem stejná hodnota. Při porovnání vývoje domácího a příjezdového cestovního ruchu, byl zjištěn významnější pokles příjezdového cestovního ruchu, oproti domácímu. To bylo způsobeno především vládními opatřeními, která omezovala příjezd zahraničních turistů. Naopak klesající hodnoty zaznamenal počet přenocování v HUZ, který se ale zvýšil v roce 2020. Hlavním důvodem byl především úbytek turistů z Číny, kteří zde tráví nejkratší dobu. Velký propad příjezdu turistů v roce 2020 byl zaznamenán i z USA, kdy jich do ČR zavítalo o 92,5 % méně, než v roce

předcházejícím. Lépe na tom byly státy Evropy, u kterých činil propad příjezdu turistů v roce 2020 v průměru 64 %.

Následující část práce byla věnována ekonomickým ukazatelům příjezdového cestovního ruchu. Jeden z hlavních ukazatelů, který byl analyzován, jsou příjmy z příjezdového cestovního ruchu. Ty do roku 2019 vykazovaly kolísavé hodnoty, k velkému propadu došlo v roce 2020, kdy byl v ČR zaznamenán pokles o 65 %, což je jen o 2 p. b. více, než je celosvětový průměr. Podobnou křivku měl i podíl cestovního ruchu na HDP, kdy byl v roce 2020 zaznamenán pokles téměř o polovinu jak u České republiky, tak i ve světě. Z analýzy dostupných dat bylo dále zjištěno, že největší složku příjezdového cestovního ruchu ČR tvoří turisté, tedy lidé, kteří na území ČR stráví více než jeden den. Turisté tvoří 72 % všech příjezdů, přičemž zbytek je tvořen jednodenními návštěvníky a tranzitujícími. Největší spotřeba byla zaznamenána u služeb osobní dopravy, které z důvodu pandemie a propadu příjezdového cestovního ruchu v roce 2020 klesly o 75 %. Podobně na tom byly služby stravovací a ubytovací, jejichž propad činil 72, respektive 71 %.

V poslední části práce se autor zabýval vývojem příjezdového cestovního ruchu v kraji Praha, Karlovarském a Jihomoravském kraji. Protože má každý kraj jiná specifika, bylo sledováno a analyzováno, jak se příjezdový cestovní ruch v daných krajích vyvíjel. Všechny měřené kraje měly rostoucí trend příjezdu zahraničních turistů do roku 2019, s výjimkou Jihomoravského kraje, kde byl zaznamenán pokles již mezi lety 2018 - 2019. Prahu navštěvují z více než poloviny zahraniční turisté. Kraj Praha, jakožto nejnavštěvovanější kraj v ČR, zaznamenal v období 2019 - 2020 pokles o 79 %, což je z měřených krajů nejvíce. Druhý největší pokles zaznamenal kraj Jihomoravský, kde počet zahraničních turistů klesl o 77 %, tedy o 5 p. b. více v porovnání s republikovým průměrem. Pod ten se vešel Karlovarský kraj, kam v roce 2020 přijelo o 65 % zahraničních turistů méně, než o rok dříve.

Vláda České republiky se po nástupu pandemie snažila pomoci lidem a podpořit podnikatele. Navrhla a implementovala různé dotační balíčky, které následně podnikatelům vyplácela. Ačkoli byla pravidla pro obdržení dotací často složitá a zdlouhavá, nakonec se zdají být tyto dotace úspěšné. To ukazují počty podnikatelských subjektů činných v cestovním ruchu, které se zvýšily, a v roce 2020 jich bylo o padesát více, než předcházející rok. Další prognózy vývoje cestovního ruchu jsou pozitivní, v ČR

50

by se na čísla příjezdového cestovního ruchu z r. 2019 mohla dle některých odborníků dostat již v r. 2025. Že mohou nastat komplikace, však naznačuje aktuální vývoj v Číně, kde byla v době dokončení této bakalářské práce polovina měst v karanténě.

Seznam použité literatury

BERÁNEK, Jaromír. Ekonomika cestovního ruchu. Praha: Mag Consulting, 2013. ISBN 978-80-86724-46-1.

CzechTourism, 2022. Česká republika – Tourdata [online]. [vid. 2022-05-04]. Dostupné z: <https://tourdata.cz/temata/data/navstevnost-turisticky-ch-cilu/ntc-cr/>

CZECHTOURISM, 2022. Strategie a koncepce · #CzechTourism [online] [vid. 2022-05-04]. Dostupné z: <https://www.czechtourism.cz/cs-CZ/ed00e553-75f0-46b6-9c56-33335738344f/page/strategie-a-koncepce>

CZECHTOURISM, 2022. Základní informace o agentuře CzechTourism · #CzechTourism [online] [vid. 2022-05-04]. Dostupné z: <https://www.czechtourism.cz/cs-CZ/a86530fe-3818-4cb0-b684-bf768e3dde9d/page/zakladni-informace-o-agenture-czechtourism>

ČNB, 2022. O ČNB - Česká národní banka [online] [vid. 2021-05-12]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/

ČNB, 2022. Platební bilance – čtvrtletní - Česká národní banka [online] [vid. 2022-05-04]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/platebni_bilance_q/

ČSÚ, 2022. Cestovní ruch - Kraj | ČSÚ v Brně [online] [vid. 2022-05-04]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xb/cestovni_ruch-xb

ČSÚ, 2022. Cestovní ruch - Kraj | ČSÚ v hl. m. Praze [online] [vid. 2022-05-02]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xa/cestovni_ruch-xa

ČSÚ, 2022. Cestovní ruch - Kraj | ČSÚ v Karlových Varech [online] [vid. 2022-18-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xk/cestovni_ruch-xk

ČSÚ, 2022. Cestovní ruch. Cestovní ruch [online] [vid. 2022-12-01]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/cestovni_ruch

ČSÚ, 2022. Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních - kraj [online] [vid. 2022-05-04]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&pvo=CRU03&z=T&f=TABULKA&sp=A&skupId=1330&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~S~U~301_null_&katalog=31743&pvo=CRU03&str=v285&u=v297__VUZEMI__427__1701

ČSÚ, 2022. Hosté a přenocování v HUZ podle zemí [online] [vid. 2022-08-02]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&sp=A&skupId=1006&pvokc=&katalog=31743&pvo=CRU04&z=T>

ČSÚ, 2022. Hosté a přenocování v lázeňských zařízeních [online] [vid. 2022-18-03]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&katalog=31744&sp=A&pvo=CRU05a&c=v3%7E8__RP2012&str=v211

ČSÚ, 2022. Hromadná ubytovací zařízení [online] [vid. 2022-05-04]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky&katalog=31739#katalog=31739>

ČSÚ, 2022. O ČSÚ. O ČSÚ [online] [vid. 2022-15-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/o-csu>

ČSÚ, 2022. Počet cest a přenocování podle typu cestovního ruchu a kategorie návštěvníků v ČR [online] [vid. 2021-18-12]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&katalog=32813&sp=A&pvo=CRUD-TSA-T3&c=v3%7E8__RP2020&str=v31

ČSÚ, 2022. Tabulky satelitního účtu cestovního ruchu. Tabulky satelitního účtu cestovního ruchu [online] [vid. 2022-05-04]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/tabulky_satelitniho_uctu_cestovniho_ruchu

ČSÚ, 2022. TSA - Hlavní ukazatele národního hospodářství a cestovního ruchu v ČR. TSA - Hlavní ukazatele národního hospodářství a cestovního ruchu v ČR [online] [vid.

2022-05-02]. Dostupné z:
https://www.czso.cz/csu/czso/tsa_hlavni_ukazatele_narodniho_hospodarstvi_a_cestovni_ho_ruchu_v_cr

ČSÚ, 2022. TSA T1 - Spotřeba příjezdového cestovního ruchu v ČR. TSA T1 - Spotřeba příjezdového cestovního ruchu v ČR [online] [vid. 2022-05-04]. Dostupné z:
https://www.czso.cz/csu/czso/tsa_t1_spotreba_prijezdoveho_cestovniho_ruchu_v_cr

ČSÚ, 2022. TSA T2 - Spotřeba domácího cestovního ruchu v ČR. TSA T2 - Spotřeba domácího cestovního ruchu v ČR [online] [vid. 2022-05-02]. Dostupné z:
https://www.czso.cz/csu/czso/tsa_t2_spotreba_domaciho_cestovniho_ruchu_v_cr

ČSÚ, 2022. Výstupní objekt VDB [online] [vid. 2022-05-04]. Dostupné z:
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=31743&pvo=CRUD002&evo=v745_!_VUZEMI97-100-101_1&c=v3~8__RP2017&v=v90__KAT__154__1

DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. Velká turistická encyklopedie. V Praze: Knižní klub, 2007. ISBN 978-80-242-2014-7.

EUROSTAT, 2022. COVID-19. COVID-19 [online] [vid. 2022-25-03]. Dostupné z:
<https://ec.europa.eu/eurostat/cache/website/covid-19/>

FORET, Miroslav a Věra FORETOVÁ. Jak rozvíjet místní cestovní ruch. Praha: Grada, 2001. Manažer. ISBN 802470207x.

HUSAIN, Akbar. Coronavirus Pandemic: Effects, Prevention and Management. New Delhi: The Readers Paradise, 2020. ISBN 9789389990317.

JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. Marketing v cestovním ruchu: jak uspět v domácí i světové konkurenci. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4209-0.

KRUPČÍKOVÁ, Tereza, 2021. Návštěvnost turistických cílů 2020: Karlovarský kraj – Tourdata [online] [vid. 2022-12-03]. Dostupné z: <https://tourdata.cz/data/navstevnost-turistickyh-cilu-2020-karlovarsky-kraj/>

KUPČÍKOVÁ, Tereza, 2019. Návštěvnost turistických cílů 2018: Jihomoravský kraj – Tourdata [online]. [vid. 2022-12-03]. Dostupné z: <https://tourdata.cz/regionalni-reporty/kraje/jihomoravsky-kraj/>

KUPČÍKOVÁ, Tereza, 2019. Návštěvnost turistických cílů 2018: Karlovarský kraj – Tourdata [online]. [vid. 2022-12-03]. Dostupné z: <https://tourdata.cz/regionalni-reporty/kraje/karlovarsky-kraj/>

KUPČÍKOVÁ, Tereza, 2020. Návštěvnost turistických cílů 2019: Jihomoravský kraj – Tourdata [online]. [vid. 2022-12-03]. Dostupné z: <https://tourdata.cz/data/navstevnost-turisticky-ch-cilu-jihomoravsky-kraj/>

KUPČÍKOVÁ, Tereza, 2020. Návštěvnost turistických cílů 2019: Karlovarský kraj – Tourdata [online]. [vid. 2022-12-03]. Dostupné z: <https://tourdata.cz/data/navstevnost-turisticky-ch-cilu-karlovarsky-kraj/>

KUPČÍKOVÁ, Tereza, 2020. Návštěvnost turistických cílů 2019: Praha – Tourdata [online]. [vid. 2022-12-03]. Dostupné z: <https://tourdata.cz/data/navstevnost-turisticky-ch-cilu-praha/>

KUPČÍKOVÁ, Tereza, 2021. Návštěvnost turistických cílů 2020: Jihomoravský kraj – Tourdata [online]. [vid. 2022-12-03]. Dostupné z: <https://tourdata.cz/data/navstevnost-turisticky-ch-cilu-2020-jihomoravsky-kraj/>

KUPČÍKOVÁ, Tereza, 2021. Návštěvnost turistických cílů 2020: Praha – Tourdata [online]. [vid. 2022-12-03]. Dostupné z: <https://tourdata.cz/data/navstevnost-turisticky-ch-cilu-2020-praha/>

MACHOVÁ, Soňa, 2020. Profil návštěvníka 2018 – 2019: Jihomoravský kraj – Tourdata [online]. [vid. 2022-25-03]. Dostupné z: <https://tourdata.cz/regionalni-reporty/regionalni-analyza-2018-2019-jihomoravsky-kraj/>

MACHOVÁ, Soňa, 2020. Profil návštěvníka 2018 – 2019: Karlovarský kraj – Tourdata [online]. [vid. 2022-25-03]. Dostupné z: <https://tourdata.cz/regionalni-reporty/regionalni-analyza-2018-2019-karlovarsky-kraj/>

MACHOVÁ, Soňa, 2020. Profil návštěvníka 2018 – 2019: Praha – Tourdata [online]. [vid. 2022-25-03]. Dostupné z: <https://tourdata.cz/regionalni-reporty/regionalni-analyza-2018-2019-praha/>

PALATKOVÁ, Monika. Mezinárodní cestovní ruch: analýza pozice turismu ve světové ekonomice, význam turismu v mezinárodních ekonomických vztazích, evropská integrace a mezinárodní turismus. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3750-8.

PUTOVA, Barbora, 2019. Antropologie Turismu [online] [vid. 2022-05-04]. ISBN 978-80-246-4357-1. Dostupné z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/concordiaab-ebooks/detail.action?docID=5975657>

RYGLOVÁ, Kateřina, Michal BURIAN a Ida VAJČNEROVÁ. Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4039-3.

Statista.com, 2021. Per capita international tourism receipts in Czechia 2025. Statista [online] [vid. 2022-05-04]. Dostupné z: <https://www.statista.com/forecasts/1152843/per-capita-international-tourism-receipts-forecast-in-czechia>

Statista.com, 2022. Top countries by tourism receipts worldwide 2020. Statista [online] [vid. 2022-05-04]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/273125/countries-with-the-highest-tourism-receipts-in-2019/>

Statista.com, 2022. Travel and tourism: share of global GDP 2020. Statista [online] [vid. 2022-05-04]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1099933/travel-and-tourism-share-of-gdp/>

UNWTO, 2022. About Us | UNWTO [online] [vid. 2022-05-04]. Dostupné z: <https://www.unwto.org/about-us>

UNWTO, 2022. Country profile – inbound tourism | Tourism Dashboard [online] [vid. 2022-05-04]. Dostupné z: <https://www.unwto.org/tourism-data/country-profile-inbound-tourism>

UNWTO, 2022. Global and regional tourism performance | Tourism Dashboard [online] [vid. 2022-05-04]. Dostupné z: <https://www.unwto.org/tourism-data/global-and-regional-tourism-performance>

UNWTO, 2022. Glossary of tourism terms | UNWTO [online] [vid. 2022-06-01]. Dostupné z: <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>

UNWTO, 2022. Travel Restrictions | UNWTO [online] [vid. 2022-06-01]. Dostupné z: <https://www.unwto.org/covid-19-travel-restrictions>

Vláda ČR, 2022. Vládní usnesení související s bojem proti epidemii - rok 2020 [online] [vid. 2022-11-02]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vladni-usneseni-souvisejici-s-bojem-proti-epidemii-koronaviru---rok-2020-186999/>

WTTC, 2022. Travel & Tourism Economic Impact | World Travel & Tourism Council (WTTC) [online] [vid. 2022-05-04]. Dostupné z: <https://wttc.org/Research/Economic-Impact>

Seznam příloh

Příloha A	Spotřeba příjezdového cestovního ruchu.....	58
-----------	---	----

Příloha A Spotřeba příjezdového cestovního ruchu

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Jednodenní návštěvníci	16 280	17 505	20 711	21 393	21 223	22 191	23 446	24 235	25 329	26 248	7 746
v tom podle produktu:											
Služby CK/CA ¹⁾
Ubytování	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Stravování	1 150	1 222	1 373	1 498	1 573	1 619	1 750	1 809	1 890	1 959	578
Doprava	126	162	158	152	181	171	93	96	100	104	31
Zboží	14 306	15 424	18 137	18 792	18 712	19 395	20 550	21 241	22 200	23 006	6 789
Ostatní	698	697	1 043	951	757	1 007	1 053	1 089	1 138	1 179	348
Turisté	81 094	80 614	89 034	102 865	106 554	108 999	115 605	119 921	123 697	126 860	36 236
v tom podle produktu:											
Služby CK/CA ²⁾	462	485	559	680	774	807	912	967	1 006	1 032	306
Ubytování	23 076	21 464	22 947	26 288	27 113	27 139	30 574	31 901	32 948	33 818	9 803
Stravování	18 202	19 085	20 466	23 741	25 347	27 638	29 851	30 764	31 668	32 466	9 150
Doprava	10 986	11 474	13 196	15 754	17 478	18 438	19 195	20 225	20 984	21 520	6 306
Zboží	18 536	18 206	20 943	25 035	23 635	23 317	21 634	22 233	22 863	23 438	6 572
Ostatní	9 832	9 899	923	11 366	12 207	11 661	13 440	13 830	14 228	14 586	4 099
Tranzitující	16 106	16 563	15 982	15 983	16 257	17 033	18 053	20 743	22 495	23 782	4 975
v tom podle produktu:											
Služby CK/CA ¹⁾
Ubytování	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stravování	387	397	495	414	446	387	349	335	349	362	86
Doprava	13 841	14 137	13 040	13 154	13 373	14 390	15 629	18 416	20 065	21 268	4 380
Zboží	1 778	1 906	2 221	2 349	2 362	2 127	1 963	1 883	1 967	2 035	481
Ostatní	100	123	225	66	77	130	113	108	113	117	28
Návštěvníci celkem	113 479	114 683	125 727	140 241	144 034	148 224	157 104	164 899	171 520	176 890	48 957